

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.
V administraciji prejemati velja:
Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnistvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedeelj in praznikov, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 136.

V Ljubljani, v soboto 18. junija 1898.

Letnik XXVI

Narodnostni boji v Avstriji.

(Govor poslanca dr. Žitnika v državnem zboru dne 7. junija t. l.)

(Konec.)

Slovenci in Čehi.

Nemški pseudoliberalci v Avstriji so dobro izrabili dōbo svoje nadvlade, katero so morali trpko čutiti ravno Slovani. Na južnem Tirolskem, na Goriškem, v Trstu in v Istri so Italijanom pustili proste roke, da, celō podpirali so jih proti Slovanom. V Dalmaciji, kjer je le mal odstotek italijanskega prebivalstva, so Nemci pustili italijanski uradni jezik zaradi politične zveze z Italijani.

Nemški centralizem se je vrgel v prvi vrsti na Čeha in Slovence; ta dva naroda so skušali najprvo ponemčiti ter zgraditi nemški most od Tešina preko Brna, Dunaja, Gradca, Ljubljane do Trsta. Čehi in Slovenci smo bili in smo nemškim nacionalcem in liberalcem trn v peti, bruno v očesu. Zato smo Slovenci in Čehi od nekdanj »socii dolorum«, seveda s tem razločkom, da so Čehi po svojem večjem številu, boljših duševnih in materialnih sredstvih in večji žilavosti tudi močnejša obramba proti germanizaciji.

Ti nemški nameni so vzbudili mej nami odpor, da smo prisiljeni boriti se za žive in mrtve za svoj obstanek. To so posledice označenega sistema. To je prokletstvo slabega dejanja, ki vedno le zlo rodi.

Nemški državni jezik.

Avstrijska država, izločena iz nemške zveze in brez italijanskih dežel, je navezana sama na-se,

zato bi njena politika morala biti avstrijska. (Tako je! na desnici) Taka politika pa zahteva pošteno spravo med zgodovinskimi narodi. Toda ravno vsled nagodbe z Mažari smo slovanski narodi potisnjeni v drugo ali celō v tretjo vrsto.

Državni zbor je sicer vsprejel v temeljne zakone z dne 21. dec. 1867 člen XIX., v katerem država »priznava« vsem deželnim jezikom enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju; toda to pravo nam država le priznava, dobili ga do danes še nismo.

In ravno v drž. temeljnem zakonu ni govora o »gospodujočem« narodu, o izključnem državnem jeziku. Narodna enakopravnost je torej politično temeljno pravo, izraz načela o pravi svobodi.

To vrzel pa je hotel grof Wurmbrand zamašiti s svojim predlogom z dne 10. maja 1880 glede nemškega državnega jezika. Kakor znano, dolga posvetovanja so bila brezuspešna. Zanimivo pa je pri vsem tem, da ni grof Wurmbrand, ni kdo drugi ni določno označil pojma »državnega jezika«. Kolikor se spominjam, tudi v sedanjih jezikovni debati še noben govornik ni podal definicije o državnem jeziku. Mi tudi poznamo pravi vzrok. Gospodje na leviči nočejo razkrinkati in izdati pravih svojih nakan.

Zakoniti, kodifikovani državni jezik bil bi krona germanizacijskim načrtom, in z naše strani bi se odrekli pravici do obstanka, bil bi naš samomor. Gospodje smete in morate biti prepričani, da mi nikdar in nikoli v to ne privolimo. Zato ne umejem, da je celo princ Liechtenstein prišel do tako

napačnega zaključka. V začetku svojega govora je namreč enakopravnost imenoval »življenjski pogoji« Avstrije, a kmalu nato zahteva nemški državni jezik kot pogoj obstanka avstrijske države. Jaz vsaj ne razumem te logike! (Prav dobro! na desnici).

Gospoda moja! Člen XIX. drž. tem. zakona sloni na podlagi enakopravnosti vseh narodov in jezikov. S tega stališča bi zakonita določba nemškega kot državnega jezika naravnost nasprotovala besedi in smislu člena XIX. Oba pojma, enakopravnost vseh narodov in pa nemški drž. jezik se med seboj zanikujeta, razveljavljata. Kajti urad, šola in javno življenje, to so ona javnopravna polja, koder bi državni jezik mogel dobiti veljavo. A mi ravno zahtevamo, da imajo naši jeziki na teh poljih popolno pravico in jednako pravo z nemškim.

Gospoda moja! Ako se mi ne borimo za te pravice, potem nam pošljejo, kar se itak godi navzlic členu XIX., čisto nemške in italijanske uradnike, ki ne razumejo našega jezika, ki ne morejo občevati z našim prebivalstvom. In kaj je posledica? Narobe svet! Da nam celō v ljudske šole vsilijo, kar se itak poskuša in vrši, nemški jezik, da bode naše ljudstvo moglo in moralo razumeti nemške uradnike ter čitati nemške plačilne naloge. Skratka: s tem je pot odprta popolnemu ponemčenju našega naroda.

Saj že sedaj posamezni uradi zahtevajo, da mora pri nas priprosto slovensko ljudstvo znati nemščino. Na Koroškem n. pr. je slovenski župan slovenske občine moral plačati denarno kazen, ker okr. glavarstvu ni hotel dopisovati v nemškem je-

LISTEK.

Nekaj socijologije.

Duhoviti Lamennais opisuje nezdrave socijalne razmere v obliki parabole. Živel je nekdanji hudooben in od neba proklet človek. Sila močan je bil, pa tudi sila len, in govoril je nekega dne samemu sebi: »Kaj mi je storiti? Ako ne delam, poginiti moram gladi. Delati pa nečem.« In izmislil si je peklenški načrt, katerega je tudi koj izvršil. Šel je po noči, prijel nekatere svojih bratov, ko so spali, ter jih vklenil v verige. Dejal je: »Sedaj jih hočem z bičem prisiliti, da delajo za-me, jaz pa hočem uživati sadove njihovega truda. In storil je tako. Od tedaj ni bilo več bratov na svetu, samo gospodje in sužnji. Pozneje pa je prišel še slabši človek na svet, kateri je tudi hotel brez dela dobro živeti. Temu je bilo celo preveč naporno, loviti sužnje. Tudi je bil preskop, da bi jim dajal hrane in obleke. Hotel je prisiliti ljudi, da bi zastoj delali zanj. Obljubljal jim je veliko mezdo, ako bi delali prostovoljno zanj. In delali so. Kmalu jim je rekel, da jim da podvojeno mezdo, ako bodo delali mesto šest, dvanajst ali še več ur na dan in ves teden, tudi ob nedeljah. In delali so. Bilo jih je neštevilno takih delavcev in veliko jih je iskalo dela in zaslužka, pa ga niso mogli dobiti. Hudobni človek pričel je sedaj pri-krajševati mezdo. Kmalu morali so delati noč in

dan in ves teden brez počitka, mezde pa še toliko niso dobili, kolikor takrat, ko so delali samo po šest ur na dan. Veliko jih je pomrlo gladi in utrujenosti. Toda rekali so: »Dober človek je, daje nam živeža.« Uboštvo pa je postajalo vedno večje in vedno več ljudi tiščalo je k delu za kosček suhega kruha. Hudobni človek pa ni delal, živel je v lenobi in bogastvo mu je rastlo brez mej. Njegovo ime pozna pekel.

Tako Lamennais. Mi pravimo, da ne pozna samo pekel imena, tudi človeštvo ga pozna, in to ime je: kapitalizem. Toda tu nam skušajo z velikim krikom ugovarjati socijalni demokratje, kateri kriče, da je to ime: cerkev. Ti socijalno-demokratski kričarji pa niso osamljeni, krepko jim pri tem kričanju pomagajo liberalci vseh narodov. Krepko jim pomaga pri nas »Rodoljubov« in »Narodov« znani dolenski dopisnik.

Mož je zbog velike suše v idejah toda tem večjega kričanja uprav tipičen za to vrsto naših nasprotnikov. In le zaradi tega se pečamo še z njim. V njem se zbirajo, kakor v umazani kloaki, vsi mali kanali, v katerih se po obskurnih časnikih in poljudnih brošuricah pretaka sovraštvo proti cerkvi.

V zadnji številki »Rodoljuba« piše mož, da so se verski boji vršili vedno za kos kruha. Dalje trdi, da je bila cerkev na čelu plemstva, katero je zatiralo narod. Papež je bil baje vodja tega plemstva! Duh človeški se je po mislih tega

»Rodoljubovega« člankarja še le razvil v boju proti katolicizmu in njega duhovenstvu, ki je v srednjem veku imelo svoje zlate čase, kar umeva mož seveda tako, da je živel v razkošju. Rokodelstvo je bilo takrat v strašnih sponah zadrug, ki so osobito tlačile pomočnike. In tudi danes vidi ta bistroumni opazovalec skozi svoje velike liberalne naočnike, da je v tistej manjšini, ki gospodari in tlači ljudstvo ter je izsesava, duhovenstvo katoliške cerkve.

Razvideti je iz te kratke zbirke glavnih trditev »Rodoljubovega« člankarja, da v tej glavi ni vse v redu,

— — — — — anders,
Begreif' ich wohl, als sonst in Menschenköpfen,
Malt sich in diesem Kopf die Welt — —

Toda ta slika je tako zamazana, boja staka se v njej v bojo, da živa duša ne ve, kaj naj nam kaže slika.

Popravimo mu malo to spakedrano sliko, morda se potem zjasni v tej glavi.

Mož je po socijalističnih listih in brošurah bral o materialistiškem naziranju zgodovine in to mu je zlezlo v glavo. Novo mu je bilo in zato se mu je zdelo strašno imenitno. Ni ne vprašal in ni preiskaval, ali je tudi resnično in utemeljeno to naziranje. Sedaj pa piše, da so vsi verski boji vršili se samo za kos kruha. Ali člankar ni nikoli bral o križarskih vojskah? Tu ne more biti govora o koscu kruha.

ziku. (Živahna veselost na desnici). Pri rokah imam dokaze, da je v Beljaku neki uradnik pri okr. glavarstvu — ime mi je znano — ukazal slovenskega kmeta po strežaju iztirati iz pisarne, ker z uradnikom ni hotel nemški govoriti. Mogel pa ni, ker ni znal. (Čujte, čujte! na desnici, ugovori na levici.) Gospodje, Vi ugovarjate, a to niso posamezni slučaji.

Uradniki so vendar zaradi ljudstva in ne ljudstvo zaradi uradnikov. (Medkllici). Toda od ljudstva se zahteva, naj se zaradi nemških uradnikov uči tujega jezika. Z ozirom na to Vas vprašam: Ali smemo in moremo dovoliti umor, pogin svojega naroda? Ali smemo in moremo izdati svoj narod, katerega vendar smemo ljubiti z isto ljubeznijo, kakor Vi svoj narod?

Vprašam Vas dalje: Ali ni Vaš narod dovolj velik in močan, da se vzdrži med narodi sredi Evrope? Ali potrebujete še izdajce, odpadnikov in mešancev? (Prav dobro! na desnici). Vi vendar ne bode hoteli svoje plemenite pasme križati s slovansko, barbarsko krvjo? (Prav dobro! in smeh na desnici.)

Konečno Vas vprašam: Ali je morda v nevarnosti Vaša nemška posest, ako državni uradnik govori še drugi ali k večjemu tretji deželni jezik? Ali je sramota za omikanega človeka, ako govori več jezikov? Ali je morda nemogoče, naučiti se še drugega deželnega jezika? Ali so Nemci v Švici manj vredni, če morajo znati dva jezika, ako hočejo dobiti državno službo?

Princ Liechtenstein je govoril tudi o »tuji vladi« na Češkem. Ali bi mogli govoriti o tuji vladi, ko bi se Nemci v srednjih šolah hoteli učiti tudi slovanskih jezikov?

Mnogi od Vas naglašajo, da je nemščina kot državni jezik nujna potreba. Da, je potreba, toda komu v korist? Saj sami priznavate, da hočete nemški državni jezik kot nasip proti slovanski povodnji.

Gospodje, naravnost smešno je govoriti o slovanski povodnji, ki je le v domišljiji gotovih zmedenih glav. Niti pedi Vaše zemlje si nočemo prilastiti; mi hočemo in želimo le to obdržati in obvarovati, kar je naše, na svoji zemlji hočemo biti gospodarji. Borimo se proti nemški in italijanski povodnji, ki nam preti s poginom. Mi ne poznamo ofenzive, temveč smo le odbijajoč napade in navale na straži za svoje dobro, a prikrajšano nam pravo.

Nemški jezik gotovo ni nikjer v nevarnosti in ne potrebuje državne podpore in obrambe. Saj imate skoraj vse! Nemščina je poveljni in službeni jezik v armadi, nemščina je uradni jezik pri osrednjih uradih, pristno besedilo državnih zakonov je nemško itd. Sedaj pa še zahtevate zakonite določbe, da bi morali sluge čisto slovanskih občin

po deželi razumeti nemški, samo da bi mogli ukaze političnih oblastev tolmačiti prebivalstvu ob nedeljah pred cerkvijo.

Le brezmiselno tolmačenje moderne države more v svrhu njenega obstanka v Avstriji zahtevati nemški državni jezik. Jaz sodim, da bode naša država gotovo močnejša in trdnjša, ako ustrezete našim opravičenim zahtevam ter vsaj ne ovirate našega kulturnega razvoja. (Pohvala na desnici). In v tem plemenitem tekmovalstvu se Vam ni treba bati poraza ali škode.

Pri tej priliki morem omeniti one basni o severu in solncu, katero je naš častiti tovariš navedel kot prisposodo za državni jezik. Severna sapa in solnce sta stavila, kdo bode preje popotniku slekel suknjo. Sever je poskušal brez vspeha, kajti popotnik je vsled mraza zapenjal svojo suknjo. Solnce pa jasno zasije na cesto, segreje popotnika in ga zvabi v senco, kjer popotnik suknjo sleče, zaspi in suknjo zgubi. Gospod govornik je menda hotel reči: sever pomeni nam usiljeni nemški državni jezik, solnce pa prstovoljno priznanje nemškega drž. jezika.

Gospoda moja! Vsaka primera šepa in častiti gospod tovariš mora mi odpustiti, ako rečem, da šepa tudi ta primera. Za kaj pa sta stavila sever in solnce? Za suknjo! In suknjo je ubogi popotnik le zgubil. (Veselost.)

Ne, gospoda moja! Mi nočemo zgubiti svoje narodne suknje ne vsled sile, ne vsled zvijače. (Živahna pohvala na desnici.) Mi zapenjamo svojo suknjo tudi pred vabljalnostjo takozvanih »državnih koristij«, kajti mi si ne damo ugrabiti svojih narodnih pravic, ki so nam za verskimi najsvetejše svetinje. (Pohvala in ploskanje na desnici.) Prijazni solnčni žarki nas ne bodo zapeljali, ker dobro vemo, da se za to smehljajočo se krinko skriva skremženi obraz germanizacije.

Češko vprašanje.

Gospoda moja! Sedanja kriza vršiči v češkem vprašanju. Meni ni treba govoriti o pomenu tega vprašanja, ker ga dokazujeta preteklost in sedanjost, zgodovina in statistika habsburške monarhije. Kdor ima glavo in srce na pravem mestu, kdor resno smatra svoje poslanske dolžnosti, ta mora delati na to, da se to vprašanje prej ko mogoče reši. Vsled te krize trpi prebivalstvo, trpi vsa država.

Dva naroda bivata v lepi in bogati deželi, stoletja sta delila žalost in veselje, v deželi, ki je obeh domovina, koder imata oba naroda pravico do obstanka. In vendar smo doživeli v zadnjih letih veliko nasprotje med narodoma. Toda o tem ne govorim dalje.

Naglašajo se od nasprotne strani, da vlada ne predloži pravega programa. Saj so poskušale razne vlade, toda doslej ni obveljal še noben

und Darreichung von Pflege, Obdach und Zehrgeld an einen anderen Ort mit günstigerer Arbeitsgelegenheit ziehen zu lassen. Auf der Herberge fanden sich die Fremden zusammen. Hatte sich der Wanderer durch den Gesellengruss legitimiert, hatte er gezeigt, dass er die Branche kannte, so fand er freundliche Helfer... Das Bewusstsein, überall, wo das Handwerk vertreten war, hilfsbereite Berufsgenossen zu finden, festigte ihre Lage.« — To pripozna celo socialist.

Kako pa je s cerkvijo dandanes, in s tistim zatiranjem ubogih trpinov od njene strani, o katerem govorijo dolenski »Rodoljubov« dopisnik?

V tem oziru pa treba samo pogledati po katoliških misijonih. Kogar že ta pogled ne prepriča o velikanskem in dobrodejnem delovanju cerkve in duhovenstva tudi na socialnem polju, temu ni pomoči. In papež s svojo svarilno in vplivno besedo v socialnem vprašanju? Tega vsega dolenski modrijan ne vé.

Kakor smo začeli, končajmo tudi s parabolo, pa ne od Lamennaisa. Sedel je človek pri pisalni mizi. Hotel je postati slaven politični pisatelj. Krog njega ležalo je vse polno časnikov in onih malih brošur, katere prodajajo socialisti po grošu. Glava mu je žarela, strastno je grizljal pero in krčevito iskal misel, misel... Naposled je hlastno pomočil pero in pisal. Boginja slave priplavala je nadenj in mu položila na žarečo glavo venec iz — makulature.

predlog. V sedanjih razmerah pa je gotovo jasno, da se mora skupni pravni program sestaviti na nepristranski podlagi posameznih predlogov, ki se morajo zjednačiti. V to pa je treba posvetovanj, obravnav, in te so mogoče v odseku, kakor ga je predlagala tudi naša stranka.

Slovensko vprašanje.

Pri teh obravnavah pa hočemo tudi Slovenci sodelovati, kajti gré se za našo kožo, za naš obstanek.

Mi Slovenci, ki smo že nad 600 let združeni z drugimi narodi pod habsburškim žezlom, ki smo s hrvatskimi brati nad 200 let stali na straži proti Turku ter branili svojo ožjo in širšo domovino, in ki smo se iz vseh viharjev rešili in ohranili do današnjega dne, mi ne smemo po turški šegi roke prekrižati čez prsi ter kot fatalisti pričakovati preteče usode.

Gospoda moja! Nedostaje mi besed, s katerimi bi mogel opisati naše žalostne razmere. Akoravno smo zvesto služili in se žrtvovali za skupno državo, vendar so z nami postopali kot zapečniki; bili smo vedno brez vsega varstva v rokah raznih mogotcev, ki so iz našega mesa rezali jermenja, s katerimi so nas bičali in topli do krvi.

Le drobtine ali oglojene kosti nam zaničljivo mečejo čez ramo z bogato obložene mize. Vedno smo stali kot berači in nadležni usiljenci pred vratmi ter morali roke poljubovati svojim tlačiteljem.

Gospoda moja! Te besede morda ne zvené lepo, a prihajajo iz tužnega in krvavečega srca, ki ječi bolesti, kedar se spomni našega žalostnega položaja in bližnje naše prihodnosti. Od vseh strani slovanskih mej odmeva zamolkli, obupni klic: Morituri vos salutant — umirajoči vas pozdravljajo! Od severa in juga bijejo na naša ušesa srce in mozeg pretresujoči udarci kladiv, ki brez odmora zbijajo krste, v katere skušajo naši narodni neprijatelji nas, narod naš položiti k večnemu počitku.

Tudi najmanjši črviček se zvija, če mu kdo hoče končati življenje. Toda klici naši, prošnje naše za milost in pravičnost odmevajo v puščavi gluhe birokracije in sebičnosti narodnih naših nasprotnikov. In vendar smo mi Slovenci od pamtiveka narod na svoji, na domači zemlji, katere smo — Bogu bodi potoženo — mnogo zgubili, a katera je bila preje naša, nego je bilo ime Avstrija znano v svetovni zgodovini.

List za listom je odletel od našega našega debla, vejo za vejo so odkrehnili politični viharji, in vendar smo še tukaj, na jezo in srd svojim nasprotnikom, v zadrego in nadlego visoki vladi. (Smeh.) Še molí slovenska lipa iz valov ljudskega vrtinca, in ne udamo se, raje umremo na bojišču za našo pravdo. (Pohvala na desnici.)

Gospoda moja! Ali hočete, da nas stró kolesa državnega stroja, ki že desetletja brez prenehleja pripravlja narodno kašo? Opelujemo na čustvo pravičnosti, na avstrijsko državno misel, zahtevamo človeške in državljanske pravice. Ako nam odrečete te pravice, ako nas zatrete, potem vas obsodi nepristranska zgodovina.

Mnogo mi je na srcu želja slovenskega naroda, toda predolgo sem že računal na vašo potrpežljivost, zato hočem le mimogredé omeniti nekaterih stvari.

Tako se Slovenci že od l. 1884, torej celih 14 let, boré za slovensko ljudsko šolo v Trstu. Pri rokah imam doslovni prevod pritožbe na naučno ministerstvo proti odloku ces. namestništva v Trstu. Tu dokazujejo Slovenci, da je bilo po statističkih podatkih od l. 1888 do 1893, torej v petletni dóbi v tržaškem mestu 854 slovenskih otrok, torej povprek na leto 170 za šolo godnih otrok. Po državnem zakonu za ljudske šole se mora že za 40 otrok ustanoviti posebna ljudska šola. Toda mi Slovenci zahtevamo je brez vspeha. In zakaj? Italijanska gospôda odgovarja: V okolici imate slovenske šole, tje pošiljajte svoje otroke. Da, v okolici tržaški je 10 slovenskih šol, toda le štiri so tako blizu, da bi mogli otroci iz mesta obiskavati te šole. To pa je nemogoče, ker so ravno te šole tako prenapolnjene, da še vsolani otroci nimajo prostora. Tako šteje šolski okoliš na Verdelli nad 1000 za šolo godnih otrok, v šolskem poslopju pa je prostora k večjemu za 525.

(Čujte na desnici.) Mnogo slovenskih otrok v mestu mora obiskavati poleg italijanskih tudi nemške šole. Tako je bilo predzadnje leto na nemški deški šoli 350 in nemški dekliški šoli 158 slovenskih otrok. Mi Slovenci moramo v Trstu že več let na svoje stroške vzdrževati slovensko ljudsko šolo. In to se godi v Avstriji koncem 19. stoletja!

V Gorici ni boljše, toda šolske razmere naj podrobneje opišejo naši zastopniki v jezikovnem odseku, ako se izvoli.

Na Štajerskem bi si pač želeli mnogo prememb. Če govorim o Štajerskem, ne morem se izogniti Celju. Koliko krika in vika je bilo v zbornici in po listih zaradi celjske gimnazije. In vendar ta nižja gimnazija Nemcem niti najmanj ne škodi. Sicer pa je nemška, le da se nekaj predmetov predava v slovenskem jeziku. In nemški naši sosedje so hoteli, naj se ta gimnazija vsaj premesti v trg Št. Jurje, koder bi učenci in učitelji niti ne dobili dovolj stanovanj.

Ker sem že pri Štajerskem, moram vendar ob kratkem odgovoriti na nekatere trditve g. dr. Pommerja.

Ta mož je v svojem govoru dne 22. aprila t. l. pozivljaj poslance v duhovniških suknjah, naj Nemcem povrnemo »europano blago«. Sklicaval se je na zakone vere in morale.

Ker imam tudi jaz čast nositi duhovniško obleko, moram mu le odgovoriti, da smo jaz in vsi moji častiti tovariši takoj pripravljeni Nemcem povrniti vso škodo, kjer-koli se jim je zgodila. Toda nam ni znano, kje bi se Nemcem krivica godila v narodnem oziru, in g. dr. Pommer nam tudi ni vedel navesti nobenega slučaja. Mi Slovenci bi veselja poskakovali, ko bi mi na svoji domači zemlji imeli iste pravice, kakoršne imajo Nemci tudi ondi povsod, koder so v neznatih manjšinah.

Zakoni vere in morale, na katere se je sklicaval dr. Pommer nasproti duhovnikom, pa veljajo menda tudi za neduhovnike, torej tudi za gospoda dr. Pommerja. Zato ga pozivljam, naj nam pomaga, da dobimo svojo pravico, katero nam odtegujejo.

Gosp. dr. Pommer je tudi rekel: »Nekoč sem pisal, da bi se Slovenci spametovali, ko bi jim prepovedali učiti se nemščine.« Torej na noge, g. dr. Pommer, in predlagajte: »Vis. c. kr. vlada se pozivlje, da ukaže vsem šolskim oblastvom, naj se slovenski otroci na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem ne vsprejemajo v nemške in italijanske ljudske šole, posebno naj vlada prepove, vabiti slovenske otroke v šole nemškega »šulferajna«. Za slovenske otroke slovenske šole.«

Tako naj predlaga dr. Pommer, in jaz ga zagotovim, da njegov predlog podpišemo in podpiramo vsi slovenski poslanci. (Veselost.)

Dr. Pommer je navedel tudi Schillerjeve besede: »Nič vreden je narod, ki vsega ne tvega na svojo čast.« Dobro, te besede ne veljajo samo nemškemu narodu, ampak tudi drugim, tudi mi Slovenci se sklicujemo na te besede. In zato bomo vse storili in poskusili, da tudi mi enkrat dosežemo svoje pravice. In to dosežemo tem lažje, ker smemo računati na krepko podporo g. dr. Pommerja. (Veselost.)

Govoriti bi moral tudi o žalostnih razmerah koroških Slovencev. Kratko, a odkrito rečem, da so šolske razmere na Koroškem v narodnem oziru nepopisne, pretužne. Skoro tretjina prebivalstva, okolu 120.000 Slovencev ima na Koroškem le dve, reci, dve čisto slovenski ljudski šoli. (Čujte, čujte!)

Koliko se je tukaj v zbornici že govorilo o koroških Slovencih, toda vse brez vspeha. Bob ob steno! Saj tudi ni čudno, da je ravno v obmejnih pokrajinah, posebno na Koroškem, najhujši, najstrastnejši boj, ker nemški, nam nasprotni listi hujskajo nečuvno ter pišejo naravnost neresnice in laži.

Kakor znano, vršil se je minulo leto vseslovenski shod v Ljubljani. O tem shodu so pisale tudi celovške »Freie Stimmen«. In kako? Prečitati hočem nekaj odstavkov.

»Slovenski pritlikavci, katerim so vspehi Čehov in Poljakov zmešali buče, niso pomislili, da se s svojimi zahtevami le smešijo pred svetom, kajti taki izrodki narodne domišljavosti vendar ne morejo biti resni... Narod, neznamen po številu in daleč zaostal v kulturnem razvoju, kakor slo-

venski, vendar ne bi smel svojo ošabnost tirati tako daleč, da se košato primerja z velikim svetovnim narodom in drzne ž njim boriti se za vlado v deželah, katere spadajo pod oblast in območje germanskega rodu, ki jih nikdar ne dá iz rok.«

Te besede so sicer jako samozvestne, a malo duhovite, še manj pravicoljubne. Nam predbacivajo ti kulturonosci in renegatje nižjo kulturo, a slovenskih šol nam ne dovolijo! In vendar sami priznavajo, da Slovenci že od nekdaj bivajo na Koroškem in da je dežela ponemčena.

Dalje piše imenovani list:

»Slovenci zahtevajo slovenskega pristaša kot deželnega predsednika, čisto slovenske šole, slovenske učitelje s Kranjskega in Primorskega, poslovenjenje učiteljske pripravnice in pa — jezikovno naredbo, katera naj bi prisilila urade v nemških krajih, da uradujejo slovenski.«

Gospôda moja! Tako se hujska in laže. Ta trditev je naravnost izmišljena. Tega ni nihče govoril ali zahteval. Neki drugi nemški list je že dan preje, kakor »Freie Stimmen«, dné 17. sept. doslovno navedel dotične besede na vseslovenskem shodu.

Tu se glasi:

»Mi Slovenci zahtevamo iste pravice, katere uživajo drugi narodi. Mi ne zahtevamo, da bi se uradnik učil slovenskega jezika ondot, koder ga ne potrebuje; to nam Nemci le podtikajo, da bi nas sumničili in črnili. Na gorenjem Koroškem naj so uradniki Nemci, isto na gorenjem Štajerskem, toda koder imajo uradniki opraviti s slovenskim ljudstvom, ondi zahtevamo, da uradnik zná jezik ljudstva, med katerim slušbuje.«

To se je govorilo, a nasprotniki trdijo, da zahtevamo na gorenjem Koroškem slovensko uradovanje. Tega si nikdar ne domišljujemo, ravno tako malo, da bi morali n. pr. uradniki v Mürz-zuschlag-u na gor. Štajerskem biti Slovenci.

Mi smo zahtevali in še zahtevamo, da državna uprava premeni zistem pri c. kr. deželni vladi v Celovcu in poskrbi, da je deželni predsednik ne glede na politične stranke pravičen obema narodnostima v deželi in da z jednako ljubeznijo skrbi za duševni in gmotni blagor slovenskega, kakor nemškega prebivalstva.

Dalje: »Vlada naj se ozira na dejanske potrebe koroških Slovencev in naj nastavlja pri c. kr. uradih v slovenskem in mešovitem ozemlju take uradnike, ki so poleg druge službene sposobnosti popolnoma veščji slovenskega jezika. Uradnikom naj vlada pokaže, da je resne volje, jezikovno ravnopravnost strogo izvajati.«

To so torej tiste naše zahteve, s katerimi bojda hočemo koroške urade posloveniti!

Pri starem naj ostane!

Gospoda na levi! Vi nam skoraj unisono kličete: Status quo ante, pri starem naj ostane! Jezikovni naredbi naj vlada prekliče, vpelje nemški državni jezik ter z vso silo ponemčuje! Z drugimi besedami: Mi hočemo in moramo zopet na krmilo, vsi drugi narodi in stranke se morajo nam pokoriti, po naši piščalki plesati. Quieta non movere! Nemško-liberalna vlada, nemško jerobstvo nad baje slovanskimi otroci Avstrije se mora obnoviti in vzdržati za vsako ceno in z vsemi sredstvi, in če se zemlja podere.

Tako je svoj čas govoril in delal tudi knez Metternich. In vendar je med njim in sedanjimi centralistiškimi strankami jako velika razlika. Metternich je proti vsem narodom v Avstriji jednako postopal, vsem je odrekal politično svobodo, vsi so se morali klanjati absolutni volji državne oblasti, vladala je tedaj neka vrsta enakopravnosti.

Toda Metternich je izvajal svoj zistem v dobri veri in trdnem prepričanju, da je tak zistem najboljši za vse države in za Avstrijo jedino mogoči. Ta vera Metternichova je bila navidezno vsaj toliko opravičena po dejstvu, da se je Avstrija pod njegovim zistemom nekaj let še precej dobro počutila, da je uživala največjo veljavo in slavo ter vodila svetovno politiko.

Toda nemško-liberalna stranka, ki je vladala v Avstriji mnogo let, imela je sicer vedno na jeziku ravnopravnost, razne privilegije pa je obdržala sama za-se. Bahala se je vedno s prostostjo in ljudskimi pravicami, toda zaplenila je prostost

kot svoj privilegij ter hotela reprezentovati neki skupno-avstrijski narod, dočim je zanikovala in zatirala obstanek drugih narodov ter njihove naravne in zgodovinske pravice.

Ta stranka je svoj zistem zlorabljala le v svojo korist. O tem noče slišati, kar kričeča in pereča dejstva govoré, da je njen zistem v Avstriji vzbudil in poostiril narodne prepire, uničil prejšnjo znano avstrijsko dobrovoljnost, podnetil sovraštvo med narodi do skrajnosti ter habsburško državo pritiral tako daleč, da so jej na zunaj vezane roke in mora prositi za prijaznost drugih veledržav.

In navzlic tem kričečim dejstvom zahtevajo isti gospodje, naj ostane vse pri starem. Preteč in gromč izjavljajo, da hočejo z vsemi silami in sredstvi obnoviti prejšnje neznosne in nenaravne razmere. Vi se sklicujete na »beati possidentes« in ne pomislite, da so bili »beati possidentes« še vedno poraženi, kakor uči zgodovina, ako jih je obsedel zlodej ošabnosti in prevzetnosti.

V raznih programih zahtevate razvoj ustavnega življenja in svobodnih naprav, govorite celo o demokratičnih načelih. Toda s temi frazami skušate le prikriti svojo vladoželjnost, zagotoviti si ustavne privilegije ter utrditi svoje gospodstvo, dočim niti svojemu ljudstvu ne dovolite pravice do samouprave.

Mi se tolažimo z nauki zgodovine. Absolutizem Metternichov se je nagloma zrušil in ž njim bi se bila skoraj zrušila tudi država. Pravica se je bila vzdignila proti sili, katera pa je bila javna in odkrita brez svobodne krinke. Tembolj je opravičen naš boj proti zvezi, ki zlorablja pravico in prostost kot krinko, da s silo pritiska narode in avtoriteto.

Naravnost smešno je, da ravno isti zahtevajo za-se novopečene predpravice, ki naravnost zanikujejo zgodovinsko narodno in državno pravo. (Pritrjevanje in veselost na desnici.) Sklicujejo se na pravo razuma. Toda od pozitivnih zgodovinskih pravic smemo pač le to zavreči, kar nasprotuje naravnemu pravu, pravu razuma. Kaj pa zahteva to pravo? Individuelno samostojnost vsakega naroda, kakor osebno prostost vsakega človeka. Vi zametujete tuje zgodovinsko pravo, ob enem pa zahtevate za-se kot zgodovinsko pravico, da bodi razlika med privilegovanimi in na post in tlako obsojenimi narodi.

Vsak narod ima po naravi prirojeno in nedotakljivo pravico do individualne samostojnosti in prostosti. To pravo je samo na sebi zgodovinsko, kajti to naravno pravo je ustvarjeno od Boga ob enem s človeštvom in je torej najstarejše. Ako pa si narodi to naravno pravo samostojnosti za politično in javno življenje zagotové s pogodbami in državnimi temeljnimi zakoni, potem postane naravno pravo ob enem zgodovinsko.

Tako zgodovinsko pravo je n. pr. češko, in ravno proti temu pravu se najodločneje boré ustavoverci, torej tisti, ki so svoj čas podpirali one Mažare, ki so ogersko zgodovinsko pravo branili z obéudovanja vredno stanovitnostjo.

Avstrija ni nemška.

Z vso pravico imenujemo jezikovno vprašanje »Ahilovo peto« avstrijske države, kajti že desetletja je večina notranjih težav te države v zvezi z nesrečnimi jezikovnimi prepiri. Levičarji so si ubili v glavo dogmo, da je v Avstriji mogoča le črnorudeče-žolta ustava. Živé v domišljiji, da more le »nemška malta« Avstrijo vzdržati. Ne premislijo pa ti gospodje, da je celo v oni malti, ki drži temeljno zidovje sedanje Nemčije, mnogo slovanske krvi, in da je le nemška birokracija v šoli in uradu dala Avstriji nemški značaj.

Nemški nacionalci nam vedno zatrjujejo: »Mi Nemci smo ustanovili Avstrijo, Avstrija je nemška država in mora kot taka ostati ali pa zgubi pravico do obstanka.«

Gospoda moja! Te trditve so neosnovane. Res je nemški cesar ustanovil avstrijsko mejno grofijo. Ta »vzhodna marka« je rastla, toda vedno noma vsled tega, ker so se jej posamezne dežele prostovoljno pridružile v obliki personalne unije. A te dežele so si izgovorile svojo zgodovinsko avtonomijo in so imele le skupno vladarsko hišo. To nam pové zgodovina.

V tedanji Avstriji so poleg Nemcev bivali tudi Slovani, in sicer Slovenci na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem in slovenski krajini. Torej so

tudi Slovenci ustanovili tedanjo Avstrijo. Ta habsburška Avstrija pa je v 13. stoletju prešla k habsburški hiši, ne da bi prenehala avtonomija posameznih dežel.

Dalje nam pripoveda zgodovina, da so Habsburžani dobili češko, ogersko in hrvatsko krono, toda vsled proste volitve Čehov, Ogrov in Hrvatov na podlagi obveznih pogodb in le v razmerju personalne unije. Čehi, Ogri in Hrvati so obdržali svojo zgodovinsko, državno-pravno samostojnost in niso hoteli priznati nemško-avstrijske nadvlade. Šele po združitvi s Češko, Ogersko in Hrvatsko je Avstrija postala to, kar je, namreč evropska velesila in le kot taka je že igrala važno ulogo v svetovni zgodovini.

Avstrija je torej krona iz kron, prestol iz prestolov, država iz držav. »Felix Austria nube«, to pa je ona čudatvorna moč, s katero je habsburška hiša razširila in vzdržala svoje dedne dežele.

Zamotani zgodovinski razvoj vsled razpada Nemčije in pa očitne potrebe, da se ob Donavi sredi Evrope ustanovi in utrdi močna velesila, je odtrgal osem milijonov Nemcev od bolnega telesa nemške države ter jih združil z nenemškimi deželami in narodi.

Avstrija torej ni bila ni v svoji celoti ni po svojem notranjem bistvu nemška država. Njena opravičenost do obstanka in njen veliki kulturni in zgodovinski pomen je ravno v tem, da si ne prisvaja čisto narodnega značaja, temveč da ostane zdravo, življenja polno državno telo na podlagi narodne ravnopravnosti. Ako hoče Avstrija izvrševati svojo nalogo, ne sme nikdar zatajiti narodne mnogoličnosti, ampak mora blagohotno pospeševati in podpirati kulturne koristi vseh svojih narodov, varovati njih narodne individualnosti ter zagotoviti jim napredek.

Potem bodo vsi narodi vedno varovali in branili državno skupnost kot višji potrebni in blagodejni rednost, ker si ravno s tem tudi sebi zagotové varstvo in obrambo.

Izvršitev v zakonih zajamčene ravnopravnosti vseh narodov v šoli, uradu in javnem življenju je eminentno avstrijska misel, prava in edina avstrijska potreba, kajti ko bi Avstrije še ne bilo, morala bi se ustanoviti.

Avstrija je vse kaj drugega, ko Nemčija, Anglija, Francija, Španija, Italija ali celó Rusija, ona je »politična« država. Avstrijska narodnost ni naravna ali genetična, temveč je politična, sestavljena iz različnih narodov, ki sestavljajo skupno avstrijsko državno telo.

To od vseh strani zalezavano Avstrijo je ustvarila krščanska kultura, katera bližnjega ne smatra kot »tujo kri«, temveč ga spoštuje kot brata, katera uči, da so manjštevinski narodi ravnopravni državljani, ne pa manjvredni hlapci ali tlačani.

Avstrija v tem oziru ne sme posnemati tujih vzgledov. Tej državi ni nobena jednaka. Zato pa se mora tolmačiti in razvijati po svoji posebni naravi. Šablone in fraze so privedle Avstrijo vedno v zagato. Dokaz temu so nemški liberalci od l. 1861, torej bodi to vsakemu svarilo.

Res je bila Avstrija na videz nemška država. Nemški rod vlada naša kraljestva in dežele, nemški je poveljni jezik mnogojezične armade, kot nemško velja prestolno mesto države, celó naša diplomacija si daje nemški značaj.

Kar pa je poglavitno, gospoda moja, to je naša birokracija, ki je v nemškem duhu vzgojena in izvežbana, in ta je država v državi. (Pritrjevanje na desnici.) No, sedanji Nemci pa to vnanjo omamo smatrajo kot istino.

Tisti, ki Avstrije niti iz železniškega voza ne poznajo, kričé vedno v svet, da je Avstrija nemško delo, pridobitev naselbinske moči. (Prav dobro! na desnici.)

Gospodje, to je bila in je velika napaka levičarskih strank, ta velika zmota o naravi naše države nampojasnibrezštevilinezablodenaše vnanje in notranje politike od leta 1848.

Gospoda! V nevarnosti ni nemški narod, nemški živelj, temveč uradno nemštvo se boji za svojo neomejeno oblast. ki je v nevarnosti. In s

tem uradnim nemštvom in nemškutarstvom se jednači večina nemških strank. Da, neopravičena in nezaslišana je ta divja agitacija v varstvo teh le na videz nemških koristij, v obrambo takozvane nenaravne nemške posesti.

Nemška omika.

Mnogi se sklicujejo na višjo nemško omiko ter izvajajo iz tega svoje privilegije. A zgodovina uči, da so vsi narodi v Avstriji v precej pravem razmerju sodelovali v kulturnem življenju, da so vsi narodi skupno ustvarjali kulturna dela v tej državi. Ravno zaradi tega je naša država posebne zanimivosti.

In če je kdo v istini z večjo žlico zajemal kulturo, vendar se ne sme vedno bahati s svojo večjo omiko, še manj pa očitati drugemu nižjo kulturo, ako je sam temu kriv. (Tako je! na desnici.)

Ako je kdo višje omikan, ima že s tem prednost in ne potrebuje političnih predprav.

Berite Herderjevo knjigo »Die Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit!« Tu najdete drugo, pravičnejšo sodbo o slovanski kulturi. Ta nemški pisatelj nas ne imenuje barbare in manjvredne narode.

Nemška kultura se je razvila na podlagi krščanstva in zapadne kulture. Nemci so že našli kulturo, to so prevzeli ter jo razvijali po svoji narodni posebnosti.

Nemci so mogli prosto razvijati svojo kulturo. To pa je bila njihova sreča, ne pa zaslug. Sicer pa strogo narodne kulture ne poznam. Kultura je več ali manj mejnarodna, ako je nočete imenovati krščanske, a vsak narod jo je po svoje razširjal in preosnavljal. In v tem smislu delamo tudi mi Slovenci. Ako pa smo malo pozneje stopili na javni oder, ni to naša krivda. Dandanes že vsi kulturni narodi dišejo skoraj isti slovstveni, politični, umetnostni in kulturni zrak. V dobi železnic, brzojava in telefona je to naravno.

Toda recimo za šalo, da so Nemci s svojo kulturo in močjo ustvarili Avstrijo, da so torej nekaki politični očetje vseh drugih narodov. Potem pa zahteva naravno in pozitivno pravo, da otroci dorastejo, postanejo sami svoji, polnoletni in se otresejo očetovskega varstva. Dobri in pošteni očetje priznajo polnoletnost svojih pridnih otrok ter se je veselé. Torej naj bi tudi gospodje, ki so baje toliko človekoljubni in svobodnjaki, priznajo to naravno pravo in naj nas ne smatrajo na večne čase kot politične otroke, nedoletne in manj vredne narode.

Ali je nemštvo v nevarnosti?

Gospodje! Nobena fraza pa ni bolj nesmiselna in prazna, kakor vedni krik, da je nemštvo v Avstriji v nevarnosti, da slovanska povodenj preti nemškemu življu. Naglašal sem že, kdo je v nevarnosti. Nemški narod gotovo ne! Morda v nemških pokrajinah, na Solnograškem, Gorenje-Nižje-Avstrijskem? Ne!

Toda na Češkem, Moravskem, v Šleziji, na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, trdite vi. Gospoda, to prihaja odtod, ker ste slepi od predsodkov in ste nepoznajoč zgodovino in narodopisje te dežele šteli med nemške pokrajine, kar nikdar niso bile po svojem prebivalstvu.

Najbolj žalostno pa je, da celo možje, ki se materi Germaniji ne hodijo pritoževati kot »avstrijska raja«, tulijo v tevtonski rog ter kličejo: »Ubogi nemški narod je zapuščen, izdan in prodan«, kakor je govoril neki sicer jako čislani gospod na skrajni levici.

Isti gospod je tudi rekel: »Nihče nam ne more škodovati v zlo, če se vsi člani naše stranke oklepajo matere Germanije, da ljubimo svoj narod.« Ta gospod se zaletava v odprta vrata. Nihče od nas vam ne očita, če ljubite svoj narod. Toda ta ljubezen ne sme biti slepa, ne sme zdivjati v brezobzirni narodni šovinizem, ki druge narode imenuje barbare, divjake. Take besede iz ust moža, ki se prišteva »krščanski« stranki, so nečuvane.

Ali morda mislite, da mi še kot divjaki tavamo po gozdih v medvedjih kožah in da smo brez človeških čuvstev? Ali mislite, da mi nimamo srca za svoj narod, iz katerega smo vzrasli, kateri nas je semkaj poslal, da zagovarjamo njegove pravice?

Pomislite vendar: Ako se Vi oklepate le svoje matere Germanije in ako se mi po Vašem vzgledu zberemo le okoli svoje matere Slave, kje pa ostane kaj prostora za mater Avstrijo? (Tako je! na desnici.) Na ta način nikdar ne pridemo na suho. Ako se mi lasamo in pretepamo, nam sosed vsem pobere suknje in klobuke. (Tako je! in smeh na desnici.) Če kličemo: »Tu Nemci, tam Slovani!«, ostane Avstrija na strani. Ako to hočete in name-ravate, svobodno Vam, toda prepričani bodite, da ste Vi potem grobokopi Avstrije.

Odkod prepiri?

Po mojem prepričanju bi se narodi sprijaznili, podali si roke v spravo, ko bi prenehalo divje tevtonsko hujskanje. Ni res, da rastoče nasprotje med Slovani in Nemci v Avstriji korenini v nespravljalivih antipatijah, brezdanjem sovraštvu med narodi. Ko bi to bilo, potem Avstrija nima obstanka.

Ne, to nasprotje je umetno napravljeno iz početka, obe zadnji ustavi sta to nasprotje po-ostriili, ker sta poleg drugih narodnostij skušali na večne čase uradnemu nemštvu ohraniti neomejeno oblast

In Nemci, zapeljani po svojih voditeljih, so vse svoje moči zastavili za te dve ustavi, češ, da v svojo, ljudsko korist. Avtonomisti pa so se uprli tej doktrinarni ustavi, in tako so si stale politične stranke kot narodne nasprotnice jedna proti drugi.

Tako so nastala nasprotja. Možje, ki iščejo osebnih koristi, slave in popularnosti in pa doktrinarne teoretike, so vzgojili razdor, zanetili narodne prepire. A naša naloga je, da sčistimo zrak, razjasnimo pojme, napravimo gaz do resnega dela.

Schönererjanci.

Žal, da deluje med nami in terorizuje druge jedna stranka, ki v svojem bistvu, v svojem srcu, v svojih namerah in nakanah ni več avstrijska stranka. In kaj hočejo ti ljudje? Malo Avstrijo, vzhodno marko, satrapijo Nemčije, da bi potem neomejeno vladali v Mali Avstriji. Isti možje, ki avtonomistom, posebno Slovanom vedno očitajo, da hočejo raztrgati Avstrijo; tisti možje, ki s strupeno sapo sičejo proti idejalnemu federalizmu, ti možje so takoj pripravljeni kot praktični federalisti odtrgati od Avstrije Galicijo, Bukovino in Dalmacijo, ker v teh deželah ne morejo najti nemških koristij. (Tako je!)

Tako je dne 5. maja t. l. govoril poslanec Iro mej drugim: »Mi nemški nacionalci želimo obstanek Avstrije le tedaj, če je nemška. Princ Liechtenstein je rekel, da hoče železno Avstrijo. Mi nacionalci pa pravimo: Mi hočemo nemško Avstrijo, kajti če je nemška, je tudi železna. Da pa se to zgodi, zahtevamo že leta, da se Galicija loči od države in dobi samoupravo. Mi Nemci moramo zopet dobiti krmilo v roke, ako se izločijo Galicija, Bukovina in Dalmacija. Ako se to zgodi, smo mi Nemci na konju.«

Gospod Iro je hotel reči: Mi Nemci potem pohrustamo ostale Slované. Na drugem mestu pa pravi Iro: »Država naj nam s pismom potrdi narodno prvenstvo in predpravice v Avstriji ali pa naj pride usoda, politični polom.«

Take besede iz ust avstrijskega poslanca so nečuvane! In nemške stranke so danes več ali manj pod vplivom ali pritiskom te stranke, ki posebno na Češkem uganja in širi tevtonski fanalizem in veleizdajsko gibanje. Tem fanatikom je Avstrija deveta briga, iščejo le svojih koristij, svojemu narodnemu maliku žrtvujejo hekatombe ter izobčijo vsakega, kdor le pokaže malo dobre volje za spravo.

Apelujem na Vašo domovinsko ljubezen, na čustvo pravičnosti in prave svobode. Ne tratite svojih močij za zgubljeno stvar, za uradno nemštvo. Ne poslušajte različnih agitatorjev, ki nočejo poznati avstrijske domovine. Obstane in pravice nemškega naroda niso v nevarnosti, temveč le slava znanih »voditeljev«, katerih se otrese. Ako ti »voditelji« odvežejo avstrijske svinčene podplate ter se preselijo v Bismarkijo, bodite prepričani, da ne gre za njim noben »obupan« Neme izmed ljudstva.

Končam z besedami znanega avstrijskega rodoljuba. Ako države v obče primerjamo listnatemu gaju, smemo reči, da je Avstrija v tem gaju močan hrast. Zgubil je že mnogo listja in vej, toda še stoji trdno in neomajljivo. Naredimo

in pospešimo naročno spravo, razveselimo s tem svoje volivce in svojega presvetlega vladarja. Gojimo avstrijsko drevo, da bomo mogli enkrat vsi reči: »Dobro je bivati v senci tega drevesa«. (Živahna pohvala na desnici, govorniku čestitajo.)

Nekaj o poklicu.

(Konec.)

Da je mogoče voliti za otroka pravi poklic, treba da se izpozna otrokove prirojene zmožnosti za ta ali oni poklic. To pa se čisto prezira.

In tu smo pri točki o »zgrešenem« poklicu. Življenje samo in izkušnja nas učita, koliko je v nas Slovencih takozvanih samoukov, to so isti zakopani talenti, ki niso našli prave poti iz zmote roditeljev in vzgojiteljev in ki morajo s pristrženimi peroti duha pehati se po svetu, pravcati — »zaostali ptiči.« Ali se nam ne ogreje srce globokega usmiljenja, ako vidimo tavati po domovini okrog te žrtve odgojniške nevednosti? Oj, kaj bi bilo lahko iz njih, da so našli v svoji mladosti koga, ki bi jih bil dovedel na pravo pot! Še mnogo večjega pomilovanja vredni kakor ti samouki pak so one žrtve zgrešenega poklica, katere se je vpreglo v jarem priprostega težaštv, namenjene po naravi za nekaj višjega. V tej vrsti ljudi nahajamo pač največje število »sè svojim stanom nezadovoljnih« eksistenc. Saj so nam znani nebroji slučajev, da je tožil ta ali oni, kako malo mu ugaja stan, kateri so mu izvolili roditelji in ga prisilili vanj, in kako hrepeni iznebiti se breme, ki ni prirojeno njegovi rami. Prav dostikrat se pripeti, da ostavi tak nesrečnež svoj prvotni nepravi poklic in si izvoli kaj drugega, »boljšega.« Da pa to drugo ni vedno tudi boljše, o tem zopet uči izkušnja. Saj je treba k vsemu nekake šole! In kako izvrševati boljši poklic, da-si čutiš v sebi za to natorno moč, ako pa se nisi učil? In iz teh zgrešenih eksistenc izvirajo potem »izgubljene eksistence,« takozvani »ženijalni potepuhi«, ki se potikajo po cestah in krčmah, nadlegujoč ljudi in v žganjarski pijanosti kolneč svojo »usodo«.

Predaleč bi zavedlo, ako bi hoteli na dolgo in široko razpravljati to točko, točko o zgrešenem poklicu. Dovolj bodi za danes. Omejimo se na resno svarilo do merodajnih činiteljev, da posežejo v to stvar in odpomorejo obstoječim nedostatom v naši domovini. Tudi Slovenci moramo enkrat »kaj biti« in nehati moramo biti »narod težašov« Ali bi ne kazalo, da se v Ljubljani kaj ustanovi? Ali bi ne bilo lepo, da dobimo svojo tehniko? Koliko manj bi bilo že ob tem — »zgrešenih poklicov«.

Boj za Istro.

VI.

Kakor osebe, od katerih izvira vsa gonja proti materijalnemu obstanku Slovanov v Istri, bi zamogli v prvi vrsti označiti one kroge, ki delujejo na to, da se izvede oni trinoški zistem i v Istri, ki vpreza v jarem robstva niže izobraženega kmeta pod stopalo velikega posestva. Tu v Istri bodi torej slovanski kmet oni rob in veliki gospodar bodi ali Italijan, žid ali pa morda tudi Nemec. Tem oho-ležem na ljubo odreci se Slovan svojemu samostojnemu gospodarstvu in postani njihov — »kolon«! Kjer pa bi se ne hotel tem namenom podati z lepa, ondi se vporabijo vsa sredstva zvi-jače, sleparije in surovosti, da se mu upogne »trdi tilnik.«

Izvestna klika pohlepnih lenuhov skili za izvršitvijo tega načrta in željno pričakuje trenutka, da bi kmet položil svojo posestno polo v naročje tem glupežem in bi jim v zabavo prenašal tezo njihovega blagostanja na svojih ožuljenih plečih.

To je ideja v glavnem in da ta ideja ni brez politične primesi, se samo ob sebi umeje, saj bi bilo tudi samo po sebi umevno, da neha Istra s tistim trenutkom biti slovanska, ko bi se uvel ondi tak zistem.

Vendar pa moramo pomisliti, da stojé te osebe s tem zistemom nekako še v ozadju in da so izvrševalci na istem danes še po večini vse drugi ljudje, ljudje, kateri pobirajo svoj dobiček na drobno od pripravljanja vse snovi za izvršbo tega zistema.

Ti ljudje se zadovoljujejo z manjšimi dobički, ki pa sestavljajo že precejšnje svotice za onega, ki

si vé zvito prikrojiti oblike v pridobivanju tega dobička.

Oglejmo si stvar od bližje.

Priprosti slovanski kmetič, ki je zabredel vsled raznih nezgód v dolgove in moral iskati denarja pri našem političnem nasprotniku, se mora v takem položaju navadno pustiti voditi od onega, ki mu posodi denar, kamor ta li hoče. Dolžno pismo se mora narediti, dolg se mora uknjžiti v zemljiščni knjigi in še drugih listin je treba, ki vse stanejo mnogo denarja. — Vse te listine napravi — advokat, v tem slučaju seveda čisto le italijanski in včasih še celo židovski advokat. Da je včasih celo tak advokat sam, ki posoja denar za dobre obresti in nabira dvojni, trojni dobiček od jednega samega slučaja, je prav lahko verjetno. Prvi dobiček mu neso listine, ki jih napravi v par urah v svoji pisarni, drugi dobiček o brestih in tretji dobiček ... no, stvar je povprečno taka: ubogi kmetič ne more držati rokov, ne more plačati naposled ne glavnice ne obresti in v danem trenutku mu sede advokat na vrat, napové mu glavnico in konec pesmi je: *sodnijski boben*. In tu je tretji dobiček, za katerem pride skoro tudi četrti. Tu je treba zopet listin, kmetija mora biti prodana, v zemljiščni knjigi prepisana na drugega lastnika, kateri morda v kratkem prodá vse za »profit« tretjemu, ki pa prav gotovo nikdar ni — Slovan. To so slučaji, ki se ponavljajo po vsem svetu in v največji meri na slovanskih zemljah, ondi, kjer mesari slovansko last germanski, lahonski in madjarski volk, v imenu vseh treh pa židovska leopard in hijena.

Ali ni dokaj čudno, da je v slovanski Istri največ advokatov »strastnih« italijanašev in da vsi ti faktorji — nekateri celo sede na javnih sedežih — neumorno delajo na gospodarski razpad isterskega Slovanov?

Ergo: resnica je in tega se je treba držati: najhujši sovražniki slovanskega posestva v Istri so italijanaški advokati; to so črvi, ki glodajo dan za dnem, uro za uro na deblu slovanske posesti; to so pijavke, ki izpijajo mozeg in kri isterskemu Slovanu, zakaj? V prvi vrsti zato, da polnijo svoje žepe z razmesarjenjem razsežne slovanske posesti, v drugi vrsti pa, da tako mimo-gredé delajo »benečansko« politiko!

Nedavno temu je se nekdo tipal v tržaskem »Piccolu«, da vso slovensko politiko v Primorju tirajo slovanski advokati, češ, da od te politike — živé. To je zlobna izmišljotina nekoga, kateremu so morda na poti peščica slovenskih odvetnikov v Primorju. Temu nasproti je resnica in sicer nebrojnokrat dokazana resnica, da v jednomer vtikajo svoj nos in svoje prste v javne stvari v Primorju — lahonski, ali tudi židovskoneški advokati in to iz popolno sebičnih namenov. Ako gremo stvari na dno, zasledimo prav dostikrat, da se je ta ali oni pojav v protislovanski politiki primorski porodil v para-grafsko zviti butici italijanaškega, ali židovskega advokata.

Pisec teh vrst ni advokat in prav gotovo ne dela propagande za slovanske odvetnike, zatoraj prav resno priporoča zlasti slovanskemu ljudstvu Istre, naj strogo zasleduje dogodke, da se prepriča o resničnosti svojih trditev. To pa mora storiti že v svojem lastnem interesu, kajti to je pot, po kateri se zamore izogibati nadalje veliki nevarnosti, katera preti slovanski posesti v Istri.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. junija.

Stališče Jugoslovanov v večini. Povodom zadnjih posvetovanj o sestavi skupne izjave desnice na volilce, v kateri se je nekoliko pojasnil splošni položaj, zahtevali so zastopniki Jugoslovanov, naj jim izvrševalni odbor desnice pojasni, kaj jim je prav za prav pričakovati v dosedanji zvezi, in ali bodo morda le tako dolgo dobri, dokler se jih potrebuje. Za to vprašanje so bili v polni meri opravičeni, kajti dosedaj v tej parlamentarni zvezi niso dosegli prav nobene koristi, in ako je morda v zadnjem času padla z vladne mize kaka drobtina, je bila to zasluga jugoslovanskih zastopnikov samih, ki so tako dolgo trkali na vrata pri raznih ministerstvih, dokler se jim ni odprlo. Pa še nekaj drugega je bilo, kar je naše zastopnike

po vsi pravici užalostilo in kar so naši poslanci posebno naglašali. Poljski poslanec grof Dzieduszycki je namreč pri neki priliki izustil nastopne besede: »Da se doseže mir mej Čehi in Nemci, treba je žrtvovati Slovence«. Toraj zato naj bi bili slovanski zastopniki dosedaj tlačanili v desnici, da se jih potem kratko malo žrtvuje radi ljubega miru. Zastopnik Jugoslovanov je toraj resno vprašal, kaj menijo Poljaki s takimi izrazi. No, od merodajne strani se je pojasnilo, da o kakem žrtvovanju ni govoriti, in da se bo pri uravnavi jezikovnega vprašanja oziralo tudi na razmere v južnem delu monarhije. S tem pojasnilom se je zadeva poravnala, vendar je pa gotovo, da bodo Jugoslovani še dolgo brez vseh pravic, ako se bodo zanašali samo na one kroge, ki v skupni izjavi niso nameravali izgovoriti besedice — narodna enakopravnost.

Češki krogi o položaju. Najmanj izmej vseh slovanskih narodov, izvzemši seveda Jugoslovane, so zadovoljni s sedanjim položajem češki krogi, kar je razvidno iz vsakdanjih številk raznih čeških listov. Večina čeških časnikov si slika sedanji položaj v Avstriji nekako tako-le: Vlada je najbrže izgubila vsako nado na redno parlamentarno delovanje, ker je že prepričana, da tudi nameravani novi pravni poskusi mej Čehi in Nemci ne bodo dovedli do nikakega povoljnega vspeha, ker Nemci niti za las ne odnehajo od svojih prvotnih zahtev. Ne bode ji torej preostajalo ničesar drugega, nego razpustiti sedanji državni zbor in razpisati nove volitve. Po informacijah čeških krogov ima vlada že pripravljen dotični načrt. Novi državni zbor bo imel baje omejeno kompetenco in bo zboroval po popolno drugačnem načinu. Vlada se ne sme nadjati, da bi se Čehi še mnogo spuščali v kaka pogajanja. Večina niti za las ne odneha od svojih prvotnih zahtev ter bo tudi nadalje vztrajala pri jezikovnih naredbah. Vladi sta odprti le dve poti: kapitulacija pred levico ali pa združenje z desnico. Desnica hoče na vsak način vztrajati v dosedanji odločnosti do zadnjega trenutka. — Akoravno sloni najbrže vse, kar se tudi govori o novem parlamentu, na golih kombinacijah, je vendar posneti iz teh besedij, da hočejo Čehi najodločneje zastopati svoje dosedanje stališče in da pri eventualnem pravem pogajanju hočejo neomajno vztrajati pri dosedanjih zahtevah.

Odpust zborničnih slug. Te dni je završalo po listih, da je pisarnično ravnateljstvo poslanske zbornice odpustilo vse provizorične sluge, kar se dosedaj pač še ni zgodilo. Zvedelo se je, da je ravnateljev namestnik vitez Vukobranković s 15. junijem odposlal vsem začasnim slugam 14-dnevno odpoved. V tej zadevi je naglo posredoval poslanec dr. Stojan, ki je osebno posredoval pri zborničnem ravnateljstvu in vprašal, kaj pomeni tako nenavadno postopanje proti slugam. Pojasnilo se mu je, da so se za časa počitnic tudi v prejšnjih letih odpuščali sluge, le da se jim je navadno odpovedalo ustmeno, mej tem ko je prejel sedaj vsak pismeno odpoved in bo dobil tudi dotično spričevalo, da si tem lažje preskrbé opravila za nekaj mesecev. Ko pa se snide državni zbor, reklo se je dalje, vsprejet bode zopet vsak, ki bo prosil za službo. Zadeva je s tem pojasnena, razloček je najbrže le ta, da so običajno odslavljali le nekaj začasnih slug, letos pa vse, kar je morda res v zvezi z bližnjo bodočnostjo parlamenta.

Zanimiva razprava v ogerski poslanski zbornici. Minulo sredo se je v ogerski poslanski zbornici nadaljevala razprava o raznih vladnih predlogih glede preosnove nekaterih vrst konsumnega davka, kar je v precej ozki zvezi z nagodbenim vprašanjem. Proti predlogi je mej drugimi govoril tudi posl. Polonyi, ki se mej drugim najodločneje ustavlja vsakemu povišanju ogerske kvote. Ta član Ugronove frakcije je napadal Banffyja in njegovo vlado radi nekaterih mestnih zastopov, ker baje ne polagajo vestnih in resničnih letnih računov, ki so ravno pri računanju konsumnega davka mnogokrat velike važnosti. — To očitanje se je zdelo baronu Banffyju preveč in v precej ostrem odgovoru je imenoval postopanje Polonyjevo perfidno. S tem se je čutil poslednji užaljenega in ko je Banffy na zahtevo poslančeve, naj prekliče te besede, popolno vztrajal pri prvotni izjavi, mu je Polonyi napovedal dvoboj. Banffy se je že veselil tega »častnega« dejanja, kar izjavijo obestranske priče, da razža-

ljenje ni bilo osebno, marveč le stvarno. Tako se je torej poravnala vsa zadeva in Banffy je menda svet prepričal, da je poslovanje vseh mažarskih mestnih zastopov kar najbolj pravilno.

Preosnovni načrti ministerskega predsednika Rudinija. V prvi seji italijanske poslanske zbornice minuli četrtek je predložil marki Rudini celo vrsto predlog, ki merijo na socialno in gospodarsko polje. Vse te predloge, katerih je 11 in izmed katerih so najvažnejše one glede časništva in društvenega življenja, je predložila vlada zato, da si pridobi popolno prosto roko v vseh takih zadevah, ki njej ne ugajajo. Prav nič se ne motimo, ako trdimo, da je naperjena cela akcija proti katoliškemu gibanju v Italiji in morda končno tudi proti socialni demokraciji. Vlada zahteva med drugim, naj se ji dá polno moč glede časništva, naj sklone prepovedati novo snovanje razpuščenih društev, spremeni tiskovni in društveni zakon ter zakon glede javnega pouka, končno pa skrbi tudi za varstvo javnih organov. Rudini je zahteval, da se odkažejo vse te predloge posebnemu odseku 9 članov, ki jih določi predsednik. Nadalje je predložil več finančno-gospodarskih predlog in šestmesečni budgetni provizorij. Nato je ministerski predsednik povedal nekaj o splošni politiki in o dogodkih zadnjih 50 let ter se je o tem pričela razprava. Debata se je tudi včeraj nadaljevala in so razni govorniki stavili 28 različnih predlogov z ozirom na vladno izjavo. Med temi je predlog Zanardellijev, naj se vladni program kratko malo zavrže.

Volitve v Nemčiji. Kakor so se vršile priprave za splošne državnozbornske volitve povsem mirno, tako tudi pri volitvah samih ni bilo nikakih izvanrednih dogodkov. Volilni izid seveda še ni do cela znan, dosedaj so znani volilni vspehi iz 317 volilnih okrajev. Katoliški centum je dobil dosedaj 68, socialni demokratje 32, nacionalni liberalci 5, reform. stranka 4 mandate, Poljaki 8, svobodomiselna stranka 2 in 5 je divjakov. Ožjih volitev bo potrebno, kolikor dosedaj znano 158. Med temi je največ nacionalnih liberalcev, konservativcev in socialnih demokratov, namreč kakih 84, potem nekaj antisemitov in pristašev drugih strank. V Berlinu, ki ima šest volilnih okrajev, so potrebne štiri ožje volitve, izvoljena sta socialna demokrata Liebknecht in Singer, v Hamburgu so izvoljeni 3 socialni demokratje, med njimi Bebel. Propadel je znani tovarnar za topove Krupp iz Essena in je mesto njega izvoljen konservativec. Splošen položaj se ni dosti spremenil, najbolj udarjeni bodo Poljaki, ki izgube morda polovico mandatov, največ bodo pa na dobičku socialni demokratje, ki zmagujejo skoro po vseh večjih mestih.

Tedenski koledar.

Nedelja, 19. junija: 3. pobink., ev.: Pri-lika o izgubljeni ovci. Luk. 15. Sree M. Dev. — Ponedeljek, 20. junija: Prot m., Silverij p. — Torek, 21. junija: Alojzij spozn. — Sreda, 22. junija: Ahacij in dr. mm. — Četrtek, 23. junija: Cenon šk. — Petek, 24. junija: Rojstvo Jan. Krstn. — Sobota, 25. junija: Viljem op. — Solnce izide 25. junija ob 4. uri 16 minut, zaide pa ob 7. uri 49 m. — Lunin spremen: Mlaj 19. junija ob 5. uri in 17 min. zjutraj. — Musica sacra v nedeljo 19. junija v stolni cerkvi ob 10. uri: Četrta maša po šentgalskih koralnih napevih, zložil Karol Greith, graduale dr. Fr. Witt, offertorium Utto Kornmüller. — V mestni župni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: četrta maša zložil Jan. Skraup, graduale Foersterjev, offertorij Tresch-ev.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. junija.

(Shod slovanskih novinarjev.) Danes se zberó zastopniki slovanskih časnikov avstrijskih v Pragi. Naš list ima v ta namen svojega odposlanca v Pragi, poleg tega smo danes tudi brzojavno pozdravili shod, želeč, naj bi Bog blagoslovil prvi poskus slovanskih časnikarjev v Avstriji za mejsebojno zblizvanje in podpiranje.

(Posvečevanje velikega altarja.) Jutri ob 8. uri zjutraj bo presvetli knez in škof dr. Anton Jeglič slovesno blagoslovil novi veliki altar v farni cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Kakor je iz velikih priprav

razvidno, bode vsprejem preuzvišenega in preljubljenega vladike od šentpeterskih faranov zelo sijajen.

(Zrelostne skušnje.) Ustne zrelostne skušnje bodo na tukajšnji realki dne 30. junija, 1. in 2. julija; na gimnaziji se začne 8. julija, na učiteljski pripravnici dne 4. julija. Šolsko leto se na realki in nižji gimnaziji konča 15. julija, na višji gimnaziji 7. julija.

(Osebnost.) G. major I. Lavrič pri domobranskem polku v Celovcu je kot pribočnik premeščen k poveljništvu v Gradcu.

(Katehetski sestanek.) Prav iz srca bil nam je povzet poziv, da se skliče katehetski shod. Zakaj je potreben? 1. Da se veliko poveča zanimanje za velevažni katehetski pouk. Ognji posameznikov bi se združili v mogočen kres. Kolikor resnejši postajajo časi, toliko odgovornejša je šola. 2. Spravilo bi se lahko marsikaj v razgovor, med drugim tudi nadrobnosti zastran novega katekizma. Prav velicega pomena je tedaj, da se postopa združeno, da se doseže jednotnost v šoli, katere po starem katekizmu ni bilo mogoče. Jedni vpeljujejo sedaj srednji, jedni mali katekizem, menim, da tako kritiko ni smatrati za resno. Novi katekizem je s svojo dogmatično natančnostjo gotovo presenetil vse gospe. Vidi se na prvi hip, da je pri tem delu delalo več glav, več oči in več rok. V katekizmu je podana trdna podlaga za pouk v šoli, pa tudi za krščanske nauke v cerkvi. — Res pa je, da je novi katekizem težak, vsaj za začetek. Čez par let bo pa dobro, da se nekoliko privadijo duhovniki in otroci. Vkljub temu, da je katekizem v principu določen, je potrebno o marsikem govoriti. — Seveda bi bilo za shod treba priprav, ker v manjših odsekih se navadno temeljiteje pojasni resnica, kakor na velikih shodih. Naj bi se stvar postavila na dnevni red pri pastoralnih konferencah. Koncem šolskega leta se navadno vrše konference, in tedaj je lepa prilžnost, da se dogovoré duhovni po razmerah dekanjskih zastran rečij, ki niso jasne. Zakaj pa so pastoralne konference? Vsaka dekanija tudi lahko odbere odposlanca za veliki shod ali osrednji odsek. 3. Konečno rečemo, da je v resnici potreba glede katekeze nekoliko več medsebojnega občevarja. Na deželi je več duhovnikov, ki so na glasu kot dobri šolniki; v teku let so si pridobili obilo skušnje, a vse to gre z njimi v grob. Katehet se mora vedno učiti.

(Kje tiči vzrok?) Dan za dnevom dobivamo pritožbe, da po nekaterih krajih davčne oblasti se prav nič ne ozirajo na odlok c. kr. finančnega ministra z dne 30. decembra 1897, št. 64.549 poslan vsem c. kr. finančnim deželnim vodstvom, v zadevah osebnega dohodninskega davka, ki ga morajo plačevati redovne družine in svetni duhovniki, češ da o tem odloku ničesar ne vedo. Take pritožbe so nam došle tudi o krški in moravški davkariji. Ali c. kr. finančno deželno vodstvo tega odloka ni dobilo, ali so ga davkarije kam zamešale — ali so sploh taki odloki le zavoljo lepšega?

(Za »Slavčevo« veliko ljudsko veselico), katera se vrši jutri v nedeljo zvečer ob 7 uri na vrtu »Narodnega doma«, bodo vходи iz tržaške ceste in nasprotne strani. Ob enem s to veselico se otvori tudi vrt, kateri bode ves z lampijončki okrašen, ter je okoli in okoli z visokimi plahtami zagrajen. Vspored petju in godbi dobival se bode pri blagajnicah. Po končanem pevskem vspredu zažigal se bode krasen umetalen ogenj. Ako bi bilo vreme tudi to pot neugodno, spoji se ta veselica z večernim koncertom, katerega priredi »Slavec« dné 2. julija na vrtu »Narodnega doma«, odnosno v notranjih prostorih, torej tokrat pri vsakem vremenu. Vstopnina k veselici je 20 kr. za osebo.

(Iz Št. Jerneja.) V noči od 15. na 16. t. m. se je zgodila na tukajšnji pošti velika tatvina. Ukradenih je z blagajnico vred v gotovini blizu 400 gold., vsa priporočena pisma, vsi žrebi, vse znamke in poštne vrednotnice in samokres. — Skupne škode je čez 700 gld. Posojilnice, ki je v isti hiši na drugi strani veže, se do zdaj še neznani tat ni upal lotiti. Ravno to noč so hoteli tudi še v neki drugi kmetski hiši v vasi pokrasti, najbrže žito, kar se jim pa ni posrečilo, ker so bili pravočasno odpodeni. — Večkrat že se je vsled resnične potrebe prosilo za žandarmerijsko postajo v našem kraju, a vedno zastoni. Naj bi vendar zdaj poklicana oblast ugodila naši opra-

vičeni prošnji, ker sicer smo še nadalje izročeni milosti in nemilosti dolgoprstnih uzmovičev.

(Židovska nesramnost.) Hči nekega tukajšnjega žida L., katerega umetniški salon tudi častita duhovščina obiskuje, dasiravno v isti stroki vrli domačini tudi dobro postrežejo, se je predrznila proti krščanskemu otroku se izraziti: Beži, ti smrdis po krstu!

(Z Notranjskega.) Najbolj napredno mesto na Kranjskem je brez dvoma Lož. Zakaj? Zato, ker ima še vedno samonemški uradni pečat »Stadt Laas«.

(Z Dobrove) 12. junija. [Povodenj.] Včeraj po noči in tudi še deloma med dnevom je tukaj in v okolici lilo, da je bilo joj! Gradašica je že med nočjo prestopila svoje bregove, a ob jutru preplavila je z vso silo vsa svoja obrežja. Odnosla je ljudem na stotine stotov pokošene, deloma že v kopice spravljene, deloma pa še ne razmetane trave; še nepokošeno pa, koder je zadela, oblata in zmedla je tako, da bode komaj za steljo dobra. Istotako je Horjulka (Šujca) uničila našim Brezjanom vso travo na niže ležečih senožetih; ti so veliki reveži, ker ne bodo imeli živini skoraj nobene zdrave in dobre krme polagati. Bog daj skoraj lepega vremena!

(Iz Ribnice na Pohorju.) [Strašna povodenj.] Mi Pohorci smo si večkrat mislili, da med drugimi nesrečami smo najbolj varni pred povodnijo, ali žalibog, sedaj smo se prepričali, da nas tudi ta jako lahko poišče. Že precej tednov se nam je vreme kuhalo, kakor bi kaj napovedovalo, na praznik sv. R. Telesa pa se ravno po opravljeni svečani procesiji ulije in ko se čez par ur ogledamo — grozen prizor! Povsod kaže zemlja svojo rujavo lice, plazovi so se odtrgali od rodne zemlje, zasuli bujne travnike, rodovitne njive in se konečno združili v razdraženem potoku. Ondi je voda pokazala vso svojo divjo moč. Na potoku Velka napravila je baje toliko, da od katic petdeset jezov sta zdrava ostala baje samo dva, drugi so več ali manj raztrgani. Reže od vseh baje le jedna sama žaga! Koliko pa je voda odnesla plovov in lesa, se sedaj še ne dá preračunati. Razume se, da so ob takšnej vodi skoraj vsi mostovi pokvarjeni in ves promet ustavljen. — Ne mnogo boljše bilo je ob potoku v Vuhred, kjer so pojedini potoki prinesli strašno množino vode, da je začela trgati jezove in mostove. Tudi tukaj je vozni promet ustavljen, radi pokvarjene ceste in razrušenih mostov. — Takšne povodnji in razrušenja splošno že od leta 1875. ne pomnimo. Bile so res hude povodnji tudi zadnja leta, katere so pa zadele le bolj manjše kraje. Sedaj pa je prizadeta cela župnija Ribnice (razdeljena v dve občini, broječa okoli 2500 duš), potem sv. Anton, okolica Lehen in morda še veliko dalje. Z ozirom na strašno množino nesreče, katera je prišla uprav ob času največjega dela, dalje z ozirom na splošno letošnjo draginjo, vsled katere se naš kmet vedno bolj zarija v dolgove; konečno še z ozirom na okoljščine, da smo mi v primeri z drugimi kraji še najmanj bili deležni vladnih podpor, se sedaj imenovani poškodovani kraji priporočajo in prosijo za vladino podporo. Skoraj ga ni kmeta, da ne bi imel kak stotak gotove škode, koliko pa še drugih poprav! — Mislim, da je ta prošnja že vložena in da kmalu pride komisija na lice mesta se prepričat in cenit. Seveda to se ne sme odlagati — na večne čase —, ker nujno delo košnje zahteva na gli h poprav! Ne kaže torej odlagati z razkopavanjem plazov, popravljanjem potov, jezov in pil, najmanj pa z narejanjem mostov. Vse to skoraj jednoglasno kliče po nujnem delu, da se rane lažje zacelijo. Prosimo torej za naglo cenitev! — Več kmetov iz Pohorja.

(Novi pošti) sta otvorjeni s 15. t. m. v Želimljah in na Golem, v zvezi sta s pošto na Igu, Želimlje vsak dan, Golo pa trikrat na teden.

(Nezgoda.) V vevški papirnici je padel razstreho kakih 6 metrov visoko 18letni Janez Štravs iz Zaloga dne 17. t. m. tako nesrečno, da je dobri in nadebudni mladeneč v nenamestljivo izgubo ubožnih starišev kmalo po tem nesrečnem padcu umrl.

(V novem snegu) pokazali so se v petek, ko se je zjasnilo, vršaci nad 2000 m. visoki. Na Višarjih pa še starega gazijo.

(Sejmi po Slovenskem od 20. do 25. junija.) Na Kranjskem: 20. v Premu, Št. Vidu pri Blokah in Rovišah; 21. v Moravčah, Laščah in

v Bučki; 23. v Tržiši; 24. v Št. Jurju pri Svibnjem, Crmošnjicah, Matenji vasi, Drnovem, Loki, Boh. Bistrici, Rovtah, na Mirni, v Česnjicah, Ribnici in Višnji gori. — Na slovenskem Štajerskem: 21. v Bučah in Vranskagorah, 22. v Št. Jurju ob južni železnici, Sevnici, Šošanju; 24. v Št. Jurju pod Tabrom, Konjicah, na Laškem, pri Sv. Lenartu, v Podsredi, Setalih, Strasi in na Ljubnem. — Na Koroškem: 24. v Gutšanju. — Na Primorskem: 20. v Pavjeru; 23. v Komenu; 24. v Ajdovščini, Št. Evani, Boljunci; 25. v Korminu.

Društva.

(Slov. kat. del. društvo „Zvon“) imelo je v nedeljo, dne 12. junija t. l. svoj izvanredni občni zbor, na katerem so bili v odbor izvoljeni sledeči gospodje: Franc Jeraj, predsednikom, Anton Volta, podpredsednikom, Anton Kozin, tajnikom, Ivan Kavčič, blagajnikom, Rudolf Barl, Janez Zadnikar in Vekoslav Polajnk, odborniki. Računska pregledovalca bila sta izvoljena gg. Melhior Sveiger in Franc Urbančič.

(Slovensko trgovsko pevsko društvo) ljubljansko priredi 9. julija v »Narodnem domu« na vrtu koncert z vojaško godbo. Ako bi bilo vreme neugodno, se vrši veselica v dvorani.

(Okrajno društvo poslovodij), strokovnih nadzornikov in v svrhu rednega delovanja v večjih podjetjih, tovarnah in pri stavbarstvu nameščenih strokovno izobraženih uslužbencev prve splošne avstr. zaveze na Dunaji, snuje se v Ljubljani. Namen društva je organizacija doslej skoro popolnoma osamljenih delovodij raznih kategorij, kateri imajo pretežno nalogo, zadovoljevati tako delodajalca s kolikor možno uspešnim delovanjem in pa dandanes vlogno organizovanjem delojemalcem s previdnim in modrim ravnanjem vcepljati veselje do dela in zanimanje za prosep podjetja. Društvo bo v neposredni zvezi s splošno zavezo na Dunaju ter bo svojim članom preskrbovalo brezplačno posredovanje pri iskanju službe, pravovarstvo pri nezgodah in preprih, podporo v raznih slučajih, prispevke ob smrti, strokovno izobrazbo, podporo vdovam in sirotam ter bo de podpiralo v službi ostarele in onemogle člane. V kratkem vršil se bo ustanovni občni zbor, h kateremu so povabljeni vsi zavedni poslovodje, da se pouče natančno o namerah snujočega se društva in v obilnem številu zglasijo svoj pristop. Dan in kraj zborovanja naznanil se bo de pravočasno po ljubljanskih dnevnikih.

(Pevsko društvo »Ljubljana«) naznanja svojim članom in prijateljem društva, da se jutri prične pri »Virantu« kegljanje na dobitke v korist društva. Dobitki: prvi dobitke 30 kron, drugi dobitke 20 kron, tretji dobitke 15 kron, četrty dobitke 10 kron, peti dobitke 5 kron.

(Vabilo k veselici vipavske šolske mladine) v proslavo petdesetletnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Josipa I. v nedeljo 19. junija v grajščini pod kostanjem. — Začetek točno ob 5. uri popoldne. — Vstopnina 20 kr., sedež 20 kr. — Ker je čisti dobiček namenjen za pogoščenje šolske mladine, se prostovoljna preplačila hvaležno vsprejmo. — K tej veselici vabi najljubudneje učiteljsstvo.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 18. junija. Češki listi poročajo, da se bodo češki in nemški zastopniki julija meseca posvetovali z grofom Thunom o položaju ter dostavljajo, da se Thun dogovarja z Dipaulijem.

Praga, 18. junija. Sprejem veličasten; na kolodvoru 4000 ljudstva. Šopki so kar dežili. Slavnost na zofinskem otoku presijajna, izraz slovanske vzajemnosti. Govori burno pozdravljeni! Otok je krasno razsvetljen, odkritje spomenika v panteonu ob navzočnosti zastopnikov slovanskih univerz in mnogobrojnih slavnostnih gostov; ruski general Komarov je položil srebrn venec. Poljaki v narodni noši so izročili mnogo adres.

Praga, 18. junija. Praga se kaže danes vsa prazniška. Slavnosti v proslavo Palackyjeve stoletnice obetajo biti veličastne. Dosedaj so s posebnimi vlaki došli Poljaki in Rusi. Tudi Slovencev in Hrvatov je veliko došlo. Ruski odposlanci so prinesli srebrni venec izročen od mesta Petrograd z napisom: Največjemu sinu češkega naroda.

Krakovo, 18. junija. Nemiri se še vedno ponavljajo.

Jasko, 18. junija. Namestnik Pininski je v spremstvu okrajnega glavarja Zelewskega večeraj dospel iz Levova in osebno vodi akcijo povodom nemirov.

Budimpešta, 18. junija. Zasedanje zbornice je preloženo na nedoločen čas.

Carigrad, 18. junija. Na poziv črnogorske vlade je odredil sultan, da mora takoj na mejo več bataljonov vojakov. Odstavil je tudi kaimakama v Berani in odredil strogo preiskavo. Nevarno gibanje provzročuje nad 20.000 Albancev, ki so prodrli že blizu Novoga Bazara.

Carigrad, 18. junija. Na črnogorsko-turški meji so se pojavili večji nemiri. Padlo je na obeh straneh več bojnikov. Mnogo žen in otrok, ki so hoteli pobegniti čez mejo v Crnogoro, so Muhamedani vjeli in usmrtili.

Pariz, 18. junija. Predsednik Faure je vsprejel večeraj popoldne Ribota ter mu naročil, naj sestavi nov kabinet. Ribot si je izprosil jeden dan odloga, da se dogovori z vplivnejimi možmi.

Vojska mej Spanijo in Ameriko.

Madrid, 18. junija. O konečnem cilju brodovja admiral Camare vlada stroga tajnost. Listi poročajo, da se noč in dan dela pri utrdbah kanarskih in balearskih otokov, da bodo zavarovani proti vsakemu napadu. Organizuje se tudi že tretje brodovje. Sagasta meni, da že prihodnji teden zaključí parlament.

Washington, 18. junija. Vstajniki oblegajo Manilo; vjeli so 2000 Španjcev.

London, 18. junija. „Times“ poročajo iz Honkonga, da je družina glavnega guvernerja na Filipinih padla v roke vstajnikov.

London, 18. junija. Pričakuje se, da v kratkem poskusi 25.000 mož amerikanske vojske izkreati se blizu Santiaga.

New-York, 18. junija. Po poročilih časnikarjev v Santiago, so Amerikanci v četrtek zjutraj zopet začeli bombardovati španske utrdbe. Boj je trajal nad jedno uro. Amerikanci so baje zelo poškodovali baterije na vzhodnem obrežju, na zahodnem so pa neki popolno razdejane. Izgube Španjcev so baje zelo velike.

Splošno priznano
je kot najboljša odvajalna in prebavljivo sredstvo

Sagrada Malaga - vino.

Cena 1 vel. stekl. 1 glđ. 20 kr. Dobiti je v deželni lekarni pri Mariji Pomagaj M. Leustek v Ljubljani, 165 1 14

Resljeva cesta šte. 1, poleg mesarskega mosta.

☛ Telefon šte. 68. ☛

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah
17	9 zvečer	735,6	13,8	sl. sever	jasno	
18	7. zjutraj	737,6	10,3	sl. svzh.	jasno	0 0
	2. popol.	737,5	20,3	„	oblačno	

Srednja večerajšnja temperatura 14,8°, za 3,2° pod normalom.



423 1-1

Tužnega srca javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo, našo nepozabljivo teto, gospo

Marijano Hribljan,

dne 18. junija 1898 ob 1 uri popoldne po dolgej bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, v 72. letu njene starosti k sebi v boljše življenje poklicati.

Pogreb drage ranjce bo de v ponedeljek dne 20. junija t. l. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Ribje ulice št. 7, na pokopališče k sv. Krištofu.

Sv. maše zadušnice se bo de brale v mnogih cerkvah.

Drago ranjco priporočamo v pobožno molitev in blagi spomin.

Venci se hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani dne 18. junija 1898.

Gregor Trdina,
v imenu sorodnikov.

Iščeta se suflerali suflerka in inspicijent

za bodočo sezono za slovensko gledališče.

Tudi se sprejme

nekaj gospodičin v operni ženski zbor.

Oglasila na intendanco slovenskega gledališča v Ljubljani. 424 1-1

Alojzij Večaj

izdelovalec pečij iz glinastih snovij

v Ljubljani, Opekarska cesta 61

preje Igriške ulice 15 24

priporoča lepo svojo zalogo

raznovrstnih pečij

od najpreprostejših do najfinejših, raznobarvne: ružave, zelene bele, pri naročilih pa tudi drugačne barve. V zalogi ima tudi kahljice za štedilnike, sploh razne glinaste izdelke.

Za svoje delo jamči teto dnij. Cene so najnižje.

Za Marijine družbe!

Pri predstojništvu dekljake Marijine družbe v Škofji Loki se dobiva:

1. Otrok Marijin,

opravilnik in obrednik za (mladeniške in dekljake) Marijine družbe. — Cena lično v platno vezanemu izvodu 45 kr.

2. Najboljša mati,

molitvenik za kongreganiste in vse častivce Marijine; v platnu z ružečo obrezo 45 kr.

3. Po Mariji k Jezusu!

obe zgoraj imenovani knjigi skupaj vezani — v platnu 75 kr., v usnju z zlato obrezo 1 glđ. 5 kr. 422 10-1

4. Posvečenje,

100 izvodov 1 glđ.

Na korist kongregacijam pri obilnejših naročilih družba-založiteljica navrže primerno število izvodov. Tudi ista družbam rada oskrbuje sprejemnic in svetinje s slovenskim besedilom.

Na drobno se dobivajo te knjižice tudi v prodajalnicah katol. tiskovnega društva (preje Ničman, v Ljubljani, Kopitarjeve ulice 2).

Vkusna lv. Bonačeva vezava in nizka cena!

Pozor!

Novi, fini, dobri svinčniki

„Družbe sv. Cirila in Metoda“.

Z načelom, da kar se zalaga pod imenom dične naše družbe — mora biti najboljše kakovosti, da se obdrži in ostane v trajni rabi, založil sem s privojenjem slavnega vodstva nove fine svinčnike v korist „Družbe sv. Cirila in Metoda“, izdelane od prve svetovne firme te stroke: L. C. Hardtmuth na Dunaju.

Da se udomačijo ti novi, edino dobri svinčniki v vsaki narodni hiši, po pisarnah in šolah in da se moje dobro blago ne zamenja s kakimi slabimi izdelki, izdanimi na ime družbe, zato

☛ zahtevajte, kupujte in
☛ v lastno korist rabite
le svinčnike, ki imajo poleg družbenega imena utisnjeno tudi tovarniško znamko

☛ L. C. Hardtmuth. ☛

Moje blago je prima-blago. Le k prima-blagu priutisne firma L. C. Hardtmuth svojo znamko.

Cena svinčnikom je po 1, 2, 3, 4 in 7 kr. kos; v dvanaesticah ceneje, prekuovalcem rabat. Zalaga in prodaja

Ivan Bonač

trgovina s papirjem in šolskimi potrebščinami v Ljubljani. Založnik priznane najlepših slovenskih razglednih dopisnic v korist „Družbe sv. Cirila in Metoda“ s podobe nje prvomestnika veleč. gosp. Tomo Zupana.

Cena za kos 5 kr., 100 kosov 4 glđ. franko.

Prevzemam naročila za izdelovanje razglednih dopisnic v eni ali več barvah. Prosim, da se mi iz vseh krajev slovenske zemlje, kjer še nimam zveze, pošlje po 10 razglednih dopisnic proti takojšnji odškodnini. (421) 6-1

Ustanovljeno leta 1870.

Izdelava perila
za gospode, gospé in otroke
na debelo in drobno.

Cena in blago brez konkurence.

Oskrbi cele oprave za neveste.



Oskrbi oprave za novorojenčke.

Za kraj brez graje in za točno postrežbo
jamči trdka

J. C Hamann
v Ljubljani.

ki s perilom oskrbuje mnogo o. in kr.
častnikov in o. in kr. mornarico.

Cenike slovenske, nemške, laške pošilja
na zahtevo brezplačno. 263 24-8

Preselitev!

Podpisani priporočam svojo

dobro znano prodajalnico

razne lepe bombaževine in volne,
nogovio in drugih mnogovrstnih reči
te vrste. 418 3-1

Tomaž Lucin

prej v baraki za Škofijo, sedaj na Sv. Petra cesti
št. 24, nasproti hiši „pri mlinskem kamnu“.

Podobarski pomočnik,

kateri je vreden dobro zrezovati renesanc-ornamente in zraven
tudi zlatiti, se **takoj sprejme** pri

Josipu Grošelju-u,
podobarju v Seloah.

415 5-2

Prodajalka,

izurjena za mešano trgovino na deželi **dobi**
službo. — Ponudbe **do 25. t. m.** na uprav-
ništvo »Slovenca« pod „Pridnost“. 413 3-3

Katol. Bukvarna v Ljubljani priporoča:

Cvetje s polja modroslovskega. Kratak sestav
glavnih modroslovskega nauka. Spisal dr. Fran-
čišek Lampé. Stane 60 kr., s pošto 65 kr.

Premišljevanja o življenju našega Gospoda Jezusa Kristusa
za vse dneve celotnega leta. — Spisal o. Brunon Vercruysse, du-
hovnik D. J.; preložili lavantinski bogoslovci. — I. zvezek
(od 1. prosinca do 30. rožnika) velja broš 1 glat 50 kr., po
pošti 10 kr. več. — II. zvezek (od 1. malega srpana do
31. grudna) ima isto ceno.

500 52-50

Preč. duhovščini
vlijudno priporočam
svojo delavnico
za
slikarijo na
steklu,
vlasti za izdelovanje
cerkvenih oken
z ometno slikarjo
Ed. Stuhl
v Građen.
Annenstrasse 35.
Najboljša spri-
čala in pohvale
za izvršena dela
razpošiljam na
zahtevo.

Zajamčeno

pristna, čista žima
za modroce

v poljubnih najnižjih cenah se dobiva v trgovini

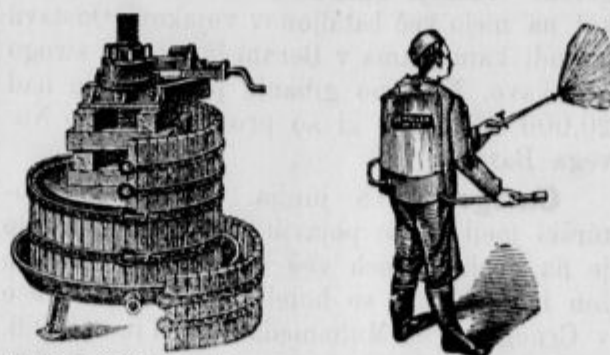
Ant. Ječminek-a

v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 16.

Vzorci so na razpolago. 407 3-2

Vse stroje za poljedelstvo!

Vnoviž znižane cene!

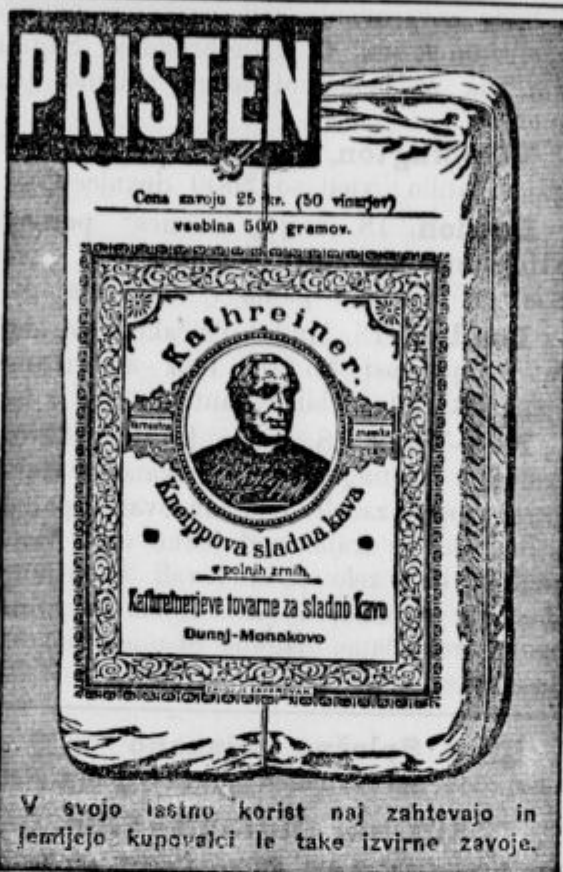


Trijeri (distilni) roji za žito v natančni izvršitvi. Sašil-
nice za sadje in zelenjavo. — Škropilnice proti
peronosperi, zboljšani sestav Vermorelov. — Mlatilnice.
mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje
različnih sestav (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč,
kakor hidravlične [vodovodne] preše). — Slamoreznice,
katere se jako lahko gonijo, po zelo zmernih cenah. — Sti-
skalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne
poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi

G. HELLER na Dunaju,
II, Praterstrasse 49.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Zastopniki se iščejo. 66 20-8



V svojo lastno korist naj zahtevajo in
jemljejo kupovalci le take izvršne zavoje.

19 15-9

Orožna tovarna Steyer

224 13

Nova vozna šola: Marije Terezije cesta.
Dobra delavnica za poprave.
Vsi pripadajoči predmeti.

,Waffen'-kolesa. ,Opel'-kolesa.

Precizijski izdelki I. vrste.

Za spomlad in stavbeno dobo!

Vse kar treba pri kmetijstvu, popravljanju in zidanju hiš.

Orala, brane, lopate,
motike, krampe, vile,
vsakovrstne žage in pile,
lonci (železoliti in plošče-
vinasti), nagrobni križi,
različna mizarska, tesar-
ska, kovaška, ključa-
ničarska in usnjarska
orodja.

Štedilniki, pečl, ko-
vano in valano železo,
vsakovrstno kuhinjsko
orodje, kovanja za
okna, vrata in cele hiše.
Železniške šine za oboke,
cement, štorje za strop.

Zaradi opustitve trgovine

oblastno dovoljena

popolna razprodaja

vsakovrstne železnine po
tovarniških cenah.

Najlepša prilika g. trgovcem in sl. konsumnim
društvom si vsakovrstno železnino najceneje
naročiti. 293 49

And. Druškovič

Mestni trg št. 9./10.

Dratence in drat, vsa-
kovrstne tehtnice, plo-
ščevina vsakovrstna, ka-
kor: mesingasta, pokfa-
nasta, bakrena, oinka-
sta in pocinkana, bela
in črna. Trombe za vodo
in gnojnice. Svetilke in
kovanja za kočlje. Vsa-
kovrstne ključalnice, me-
singaste kljuke, pante in
zapahe. Ledene omare
in pipe za pivo. Kroglice
in keglje za kegljanje
itd. itd. itd.

Novo ustanovljena in novourejena domača
stavbinska in umetna steklarija

trdke

503 40

Avg. Agnola v Ljubljani

Dunajska cesta 9, poleg ,Figovca“



se priporoča prečast. duhovščini
in cerkvenim predstojništvom v
naročila za izdelovanje

cerkvenih oken in vrat vdelanih s ka-
tedralnim steklom ali s svincem obrob-
ljenim belim ali barvenim steklom,

s steklom z umetno
slikarijo

vse strokovnjsko dobro, zjam-
čeno in trpežno izvršeno v lastni
delavnici, od najpreprostejšega do
najfinejšega dela — Ob enem
opozarja na lepo svojo zalogo
vsakovrstnega

steklarskega blaga

kot so: porcelanasti predmeti, zr-
cala, steklo v ploščah, svetilke, po-
dobe, okviri za podobe itd.

Prevzema vsa

stavbinska steklarska dela

in popravila po najnižji ceni.

Domača umetnost!

Podobarski i pozlatarski
ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani, Kolodvorske
ulice 22

se priporoča prečast. du-
hovščini in cerkvenim
predstojništvom v naro-
čila na izdelovanje

oltarjev

iz lesa v poljubnem slogu,

kipov

in

svetniških soh

iz gipsa, kamna, lese-
nih itd.

Oltarne skupine

iz različnega materiala.

Blagorodnemu gospodu Andreju Rovšek-u,
podobarju in pozlatarju

v Ljubljani.

Altar, ki ste ga naredili za podružno cerkev v Lučih
župnije žalinske, je prav lepo in trpežno delo, katero dea,
svojemu mojstru vso čast. Altar ne naredi samo v obče na
gledalca prav prijetnega utisa, ampak so tudi posamezni
deli pravilno, natančno in trpežno izdelani.

Žalina, dne 1. avgusta 1897.

505 52-47

Josip Novak, župnik.

Samozastopnik za vso Kranjsko:

FRAN KAISER

Ljubljana, Šelenburgove ulice 6.

Povodom intronizacije novega vladike ljubljanskega natisnila je Katoliška Tiskarna na karton v barvotisku



Zakristijske tablice:

Pro antistite nostro
Antonio Bonaventura.

Dobivajo se v *Katoliški tiskarni* in *Katoliški bukvarni v Ljubljani* komad po 20 kr., s poštino 23 kr.

Razpis službe.

Pri podpisani posojilnici je **oddati mesto**

uradnega vodje

z letno plačo 1200 gld.

Prošnje so pismeno vložiti **do 30. t. m.** pri načelniku **dr. Ivanu Sustersič-u**, odvetniku v Ljubljani.

Prošnji je priložiti: Rojstveni in krstni list, pravno spričalo župnijskega in občinskega urada, zdravstveno spričalo, šolska spričala ter izkaze o dosedanjem službovanju in o pridobljeni popolni sposobnosti za razpisano mesto.

V Ljubljani, dne 11. junija 1898.

Ljudska posojilnica,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

408 3-3

Oelz-ova kava

je najboljši in najčistejši primesek h kavi!

Čestite gospodinje!

221 50-13

Zahtevajte in kupujte le-to kavo!

Dobiva se v rdečih zavitkih z belim trakom ali pa v škatljah.

Vodno-zdravilne toplice v Kamniku na Kranjskem

prav blizu mesta (železniška postaja), ob znoži kamniških planin, v krasni legi, z lepimi sprehajališči po smrečji, lov, tudi na postrvi, prelepa zdravilnica z verandami, toplice z banjami in dušem, basin za plavanje, pokrito hodišče, igrišče in telovadnica, zdravljenje po **Kneippovem** načinu, po želji tudi drugače: s pitjem, elektriko, masažo, telovadbo. Zdravniški voditelj: **dr. Waackereiter**. Stanovanja po ceni, sobe od 40 kr. do 1 gld. 30 kr. v zdravilišču in v 4 vilah, ki so v zvezi s toplicami in parkom. Izvrstna restavracija, pensijon 1. raz. 1 gld. 36 kr., 2 raz. 70 kr. na dan. — Prospekte pošilja vodstvo.

243 15-11

Dobiva se povsod.

C 745 36-28

Sarg's
Kalodont

Najbolje in najceneje sredstvo za čiščenje zob.

Na graščini Radelca pri Bučki na Dolenjskem je

380 5-5

za posekanje na prodaj okoli

300 oral hrastovega, borovega in smrekovega gozda.

Obrniti se je zaradi kupa do graščinskega oskrbnistva v Radeleci, pošta Bučka, ali pa do lastnika **Karola Kauschegg-a** v Ljubljani.

FELIX TOMAN

kamnoseški mojster in lastnik kiparskega atelijerja
Reseljeva cesta šte. 6. LJUBLJANA Reseljeva cesta šte. 6.
priporoča svojo največjo zalogo 234 30-13



nadgrobnih spomenikov

od raznovrstnih najtrpežnejših marmorov, od granita in črnega sijenita.

Prevzame tudi vsako najmanjšo kakor največjo

stavbenc kamnoseško delo

po najnižji ceni. Posebno priporoča se prečastiti duhovščini za izdelovanje različnih cerkvenih

umetno-kamnoseških del

kakor oltarjev, tabernakelnov, prižnic, obhajilnikov, krstnih in kropilnih kamnov in podob v vsaki velikosti iz marmorja ali peščenika itd., za katera dela izgotovi na zahtevo brezplačno potrebne načrte in proračune.

Najcenejša zaloga vsakovrstnih plošč za pohištvo od tu- in inozemskih marmorov.

Izredna prilika za skrajno ugoden nakup!

Dovoljujem si velečast. p. n. občinstvu vljudno naznaniti, da prodajam vso svojo zalogo **juvelov, zlatnine in srebrnine**, mej temi tudi zadnje novosti, **od sedaj nadalje** za kupno ceno in tudi pod njo.

Velespoštovanjem

J. KAPSCH, juvelir v Ljubljani.

404 2



Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno **blago za bandera, baldahine, raznobarvne plašče, kazule, pluviale, dalmatike, velume, albe, koretelje, prte** itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in poštено po najnižji ceni bandera in vso drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih ozirati na domačo trdko ter ne uvažujejo tujih trdk, društev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporoča 81 52-21

Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode v Ljubljani, Gledališke ulice 4.

100 do 300 gld.

na mesec lahko poštено zasluži sleherni ter povsod brez zgube, ako hoče prodajati **postavno dopuščene srečke in državna pisma.**

Ponudbe na **Ludovika Oesterreicher, Budapest VIII, Deutschgasse 8.** 267 10-2 353 10-4

Prepričajte se, da so moja

kolesa

in njih posamezni deli najboljše in tudi najcenejša. 273 10-10

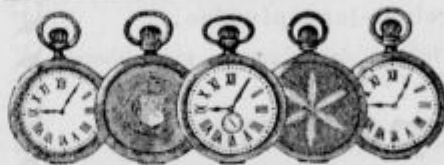
Glavni katalog brezplačno in franko.

M. V. RUNDBAKIN

na Dunaji, II., Gr. Pfarrgasse 25.

Avstrijska največja trgovina s kolesi.

Primerna priložnostna darila!



Izborna zaloga
najrazličnejših ur.

J. ČERNE v Ljubljani, Kongresni trg šte. 4, v Gerberjevi hiši. 336 10-8

Zastonj

387 (4-2)

319 (12-2)

šivalni stroji

nikjer ne dobivajo!

Velika zaloga
bicikljev in
poljedelskih
strojev!

Kdor pa hoče kupiti izvrsten in trpežen šivalni stroj za 5% ceneje kakor kje drugje, ta naj se zaupno obrne na prvo in najstarejšo tovarniško zalogo šivalnih in poljedelskih strojev na Kranjskem

5%
ceneje kakor kje drugje.

Franc Detter
Ljubljana, Stari trg št. 1.

Pozor!

Trdka vsprejema pod dobrimi pogoji potovalce in zastopnike za deželo.

Ceniki zastonj in poštine prosto.

originalno plzensko pivo

je le ono iz meščanske pivovarne v Plznu, ustanovljene l. 1842.

Edino to je bilo odlikovano na vseh razstavah, kjer je bilo izloženo, z najvišjimi počastnimi znaki.

Telefon št. 90.

Zastopnik: Ivan Gorup v Ljubljani.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid in navadno opeko za zid
ponujata po znatno znižanih cenah 227 13

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.



**Dürkopp-ova
Diana - koleša**

presega vsa druga

po trdnosti, ličnosti in lahkem teku!

Leta 1898. razni modeli z mnogimi novostmi so
videti pri zastopniku

Janezu Jax-u 205 24-14

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 13.



Ignacij Čamernik

kamnosek v Ljubljani,

Komenskega (Poljske) ulice 49,

poleg Schreiner-jeve pivarne,

priporoča prečistiti duhovščini in slav. občinstvu svojo izborna
zalogo najrazličnejših

nagrobni spominkov

iz poljubnega kamena po izredno nizkih cenah. — Vsprejemlje tudi naročila na

kamnoseška umetna cerkvena dela,

kakor so altariji, prižnice, krstna kamena, obhajilne pregraje, tabernakelji, polaganje cerkvenega tlaka itd.

Popravila izvršuje dobro in natančno. — Narise in proračune izdeluje brezplačno. 265 11

Priložnostna darila!



Friderik Hoffmann,

urar, 338 26-4

na Dunajski cesti v Ljubljani,

priporoča svojo

zalogo vseh vrst

žepnih ur

v zlatu, srebru, tuli, jeklu in niklu

ravno tako tudi

**nihalnih, stenskih
in budilnih ur**

in le dobre do najfinejši kakovosti po najnižjih cenah.

Specijalitete in novosti žepnih, nihalnih, stenskih in budilnih ur so vedno v zalogi.

Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

F. P. Vidic & Co.

v Ljubljani

ponudijo po najnižji ceni poljubno množino

**stavbinske opeke,
zarezne strešne opeke**

(Strangfalz-Ziegel) in tem pripadajočo

stekleno zarežno opeko.

Strešna okna iz litega železa.

Peči in štedilna ognjišča

(lastni izdelek). 193 23

Roman-cement, doviski Portland-cement

pa tudi vse druge za stavbe potrebne predmete.

Najnižje cene.

Dunajska borza.

Dne 17. junija.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 50 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 45 "
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 40 "
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 " 20 "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 15 "
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	98 " 90 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	912 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	359 " — "
London vista	120 " — "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 85 "
20 mark	11 " 75 "
20 frankov (napoleonor)	9 " 52 1/2 "
Italijanski bankovci	44 " 35 "
C. kr. cekini	5 " 63 "

Dne 16. junija.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	164 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " 75 "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	193 " — "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 10 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 " 75 "
Dunavske vravnave srečke 5%	128 " 75 "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	110 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 60 "
Priporitetne obveznice državne železnice	221 " — "
južne železnice 3%	180 " 70 "
južne železnice 5%	126 " 85 "
dolenjskih železnice 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	201 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 " 25 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	85 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 " — "
Ljubljanske srečke	22 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	157 " 25 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3510 " — "
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	431 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	77 " 75 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	110 " 50 "
Montanska družba avstr. plan.	156 " 95 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	175 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " — "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.